

Luceafărul

Santierele noastre

O principală bogăție a unei țări, în stare să mărească tezaurul natural, să concentreze energiile, interesul profesilor și să țină treze talentele și inventivitatea lor, este bogăția de lucru, activitatea de construcție continuă. Inscrisă mereu în prezent, bogăția activă de lucru creează de noi bunuri și tezaure nu lasă să se piardă valorile trecutului și nu scapă din vedere transformarea rapidă a prezentului în prezent concret. Fluviul, muntele și cîmpul trec din geografie în istorie, imaginea țării devenind vie și impetuoasă în destin ca inșiși oamenii săi. Generațiile nu rămîn în cadre și configurații statice, — angajate în bogăția activă a prezentului se întîlnesc într-o legătură dinamică, cîștigînd cele mai distincte valori de experiențe, de aspirații specifice.

Șantierul constituie o parte importantă a acestei bogății active, generatoare de energii, de talente, de frumuseți noi în imaginea vie a țării. Istoria șantierelor noastre s-a desfășurat mereu proaspătă în anii socialiști, a cuprins cele mai vitale cerințe ale poporului, ale vieții sale și a angajat întregul patriei cu capacitatea ei de muncă, de energie creatoare. Într-atîta încît, noțiunea de șantier este la noi o noțiune dintre cele mai curente, pe cît de familiară, pe atît de cuprinzătoare în semnificații istorice prezente, sensul actual al noțiunii depășindu-l pe cel înscris în vechile dicționare.

Destinele majorității au fost și sînt strîns legate de munca de construcție a șantierelor și de rezultatele lor, și cunoscîndu-le amploarea, valoarea fundamentală pentru dezvoltarea țării și îmbunătățirea vieții tuturor, șantierul este vast și primit și un nume cunoscut, capabil să sublinieze caracterul lor profund istoric și patriotic: șantier național.

Tineretul a avut și are una dintre cele mai prețioase contribuții de lucru și de construcție în munca atît de complexă desfășurată pe marile șantiere, recentele inițiative tineresci inscriindu-se ca o nouă dovadă de înțelegere conștientă, de viguros atașament la opera cuprinzătoare de construcție, gîndită, condusă și aplicată cu consecvență de Partidul Comunist Român în toate domeniile de activitate.

La Lotru sau la Porțile de Fier, sînt concludente dovezile în ceea ce privește contribuția pe care au adus-o și pe care o pot aduce și mai mult tinerii atrași spre munca plină de răspîndire de pe șantiere.

Nu puțini scriitori dublați de talent reportericesc au relevat în anii trecuți, după cum relevă și azi în paginile publicațiilor imaginii dintre cele mai convingătoare ale vieții de pe șantiere, valoarea umană unică a acestor confruntări cu munca generatoare de noi creații de bunuri și tezaure socialiste.

Poemele muncii se cer scrise la dimensiunile seriozității pe care le are înșiși munca acestor mari șantiere, la dimensiunea și semnificația istorică a construcțiilor unde sînt angajate unele din cele mai prețioase energii creatoare ale poporului nostru.

Să fii cronicar și poet al acestor pagini vii de muncă și de istoria patriei, departe de a fi ușor, cheamă la cele mai viguroase expresii ale talentului o înțelegere superioară a prezentului țării, și demnității ei.

LUCEAFĂRUL

ÎN ACEST NUMĂR:

Literatura și publicul

Despre nevoia de mărturisire
de Teodor Mazilu

Întîlnire cu Lenin de Alexandr Bek

Al. PHILIPPIDE

SABIN
BALAȘA:
TINERI
(Compoziție
murală)

Modernismul și tradiția

Furia modernismului, care s-a întins în secolul nostru peste o bună parte din literatura europeană, pare să se fi potolit în ultima vreme. În orice caz fenomenele acute au trecut. Simpla denumire de modernism nu mai este suficientă astăzi ca să slujească de deviză literară unui grup de scriitori. Cuvîntul modernism începe să-și piardă chiar semnificația lui generală (dacă într-adevăr a avut vreodată această semnificație și dacă modernism nu înseamnă cumva decît numai o poreclă comodă pentru a defini în chip vag și superficial orice mișcare literară care disprețuiește tradiția).

Caracteristica principală a oricărui modernism este, într-adevăr, acest dispreț față de tradiție. (Vorbesc de oricare modernism, pentru că orice mișcare literară inovatoare a fost modernistă la vremea ei. De la romantism încoace toate școlile literare, în clipa apariției lor revoluționare, au fost moderniste și disprețuitoare de tradiție). Indiferent de programul mișcării, ceea ce distinge orice curent modernist este ruperea sistematică a legăturilor cu trecutul, nesocotirea înaintașilor și goana după nouitate.

Dar noutatea la mișcarea modernistă, nu presupune numai ideea de evoluție. Modernismul disprețuiește tradiția recentă, nu tradiția cea mai veche; disprețuiește tradiția care de abia s-a format, adică tradiția înaintașilor imediați, aceea a generației imediați anterioare. Față de tradiția mai veche, față de mișcările literare de mult trecute, modernismul aproape întotdeauna, dacă nu chiar în toate cazurile, arată simpatie, de multe ori chiar admirație imitatoare. Un fapt caracteristic pentru toate curentele literare moderne, care au apărut după perioada clasică, a fost găsirea de precursori. Romanticismul german își găsea înaintași în lirica germană a veacului al doisprezecelea și al treisprezecelea și disprețuia tradiția clasică recentă. Romanticii francezi, sărînd peste Racine, proslăveau pe Ronsard. Și toți, germanii și francezii, adorau în Shakespeare pe marele cititor al literaturii moderne. Prerafaeliții englezi de pe la mijlocul veacului trecut admirau pe Giotto și medievalizau cu entuziasm. Simboliștii francezi disprețuiau pe parnasieni, înaintașii lor imediați, și își căutau precursori în Wagner, în romanticii germani, fiind exotici, cosmopoliți și antitraditionaliști. Chiar suprarealismul, mișcarea de avant-gardă și care se pretindea progresistă și evoluționistă n-a scăpat de această nevoie a precursorilor. Într-un articol din *La Nouvelle Revue Française* din februarie 1937, André Breton, teoreticianul aprig al suprarealismului, vorbea cu admirație frenetică despre romanele tenebroase care au înflorit în Anglia între 1790 și 1820 și ai căror autori, Ann Radcliffe, M-G Lewis, Robert Maturin, sînt astăzi uitați între fiorul pe care îl dau romanele cum sînt *Călugărul* lui Lewis, *Melmoth răcătorul* al lui Maturin sau *Misterele din Udolpho* ale Annei Radcliffe și fiorul dat de poezia suprarealistă. Breton găsea înrudit. Exemplul acesta ilustrează, de altfel, altă caracteristică a modernismelor: aceea de a-și căuta precursorii printre scriitorii obscuri și uitați, pe care nimeni nu-i mai citește, pe care trebuie să-i găsești prin unghere puțin certate ale istoriei literare. (Breton, de altfel, a nimerit-o bine. Romanele tenebroase despre care vorbea el au fost pe vremuri, în epoca romantică, foarte la modă și unele din ele au influențat scriitorii de geniu ca Balzac sau ca E. T. A. Hoffman care în *Elixirele Diavolului* și-a adus bine aminte de *Călugărul* lui Lewis).

Toate aceste exemple ar putea să slujească și pentru a ne arăta că între modernism și actualitate nu există nici o egalitate de termeni. Sînt două noțiuni care în literatură nu se confundă.

Nevoia de a găsi o tradiție modernismului este ciudată dar explicabilă în literatură noutatea absolută nu există sau nu mai există de multă vreme. Pentru a da unui orice mișcare literară are nevoie să-și împlinească rădăcinile în pămîntul durabil și statornic al trecutului. Am văzut că chiar cei mai inversunați moderniști sînt nevoia a-aceasta.

Insemnări de atelier

Literatură și document

Cartea care se bucură de un larg succes în momentul de față este „Dosarele secrete ale istoriei” de Alain Decaux, recent apărută într-o excelentă traducere la Editura Politică. Celo mai diverse categorii de cititori o solicită și o comentează. Acest succes merită puțin atenție.

Bineînțeles că senzationalul este doar un aspect al legăturii produsului literar cu publicul, aspect care implică setea de întimplări și de fapte ieșite din comun. Ne-am înșela însă dacă am pune acest interes spontan al cititorilor pe seama facilității. Aici se ascunde cu totul altceva, o stare tipică a publicului modern, nevoia de adevăr și de fapte reale. Ce ignorăm încă — incurcați în jocul teoriilor literare — este că literatura documentaristică a cîștigat prețioșii teren în ultimele decenii și că peste tot în lume are loc o revoluție hotărîtă și în gustul publicului, sau în ceea ce alcătuiește, cum se spune cu un termen atît de distant și de nefecit ales *marea masă* a publicului cititor.

Romanul polișt are o tradiție cu mult mai veche. El a apărut într-o fază calmă a istoriei contemporane, cînd fenomenele sociale și relațiile sociale aveau încă ceva previzibil dacă nu măcar logic. Domnul cu pipă, cu șapcă, peșteră cadriată și deducții subtile se născuse spre a mai desmorți timpurile cele bune de altădată din topografia lor. Oamenilor cînd n-au motive personale de spaimă, le place să fie îngroziiți. Rubrica faptelor diverse, cu fărâdelegile ei procură, în mod paradoxal, divertismentul cel mai „relaxant”. Este una din caracteristicile firii omenești să se amuze sau să petreacă pe socoteala păcatelor sau necazurilor *celui* alt. În ultimele decenii însă lumea s-a complicat atît de mult, cu toate fenomenele și relațiile ei politico-sociale, încît pînă și subiectele de groază ce constituiau delicia romanului polișt de altădată au început să pălească față de genul nou de literatură pe care îl reprezintă *documentul* de istorie, revelarea secretelor politice și militare ale celor două războaie mondiale, revelarea secretelor diplomatice sau *ancheta*, politico-socială și ea, pe temele cele mai „arzătoare”. Fîndcă această bătrînă doamnă destul de cinjică și de crudă, care se numește Istoria, întrece în complicarea intrigi și a mascării criminalului pînă la ultima filă, și cel mai senzational roman polișt. Și unele și altele, revelarea documentelor istorice și diplomatice, ca și anchetele, se bucură de mult interes din partea publicului pentru că ele ne implică și ne preocupă pe toți în cel mai înalt grad. În acest tip nou de literatură cititorul află în ce măsură e liber sau determinat, în ce măsură a fost mințit sau înșelat în cutare sau cutare împrejurare, în ce măsură viața sa este angajată direct în țesătura atît de incurcată a problemelor ce agită se-

colul nostru. Realitatea face ca aceste cronici moderne, bazate pe fapte și întimplări sau evenimente istorice trăite și care pot fi ușor recunoscute și situate în epocă și în constința contemporaneității, să întroacă, de asemenea, ficțiunea literară, romanescul în înțelesul clasic al invenției. Este o victorie a concretului istoric și politic. La ceea ce oferă literatura documentaristică cititorului lacom de senzational, se adaugă concurența puternică a cinematografului și televiziunii, cele mai calificate să transmită informații și imagini din „clocotul realității” și în stîlul cel mai direct. Să fi rămas, prețindîndi în lume, literatura cu poveștile ei născocite, o domnișoară oșlăită ce coase la gherghof, neluată în seamă, în mijlocul agitației și conflictelor acute ale existenței? Să nu fi înțeles ea ceea ce este clar în conștiința modernă, anume ideea că politica și istoria reprezintă destinul nostru modern, fatum-ul epocii noastre? Romanul, în forma în care l-am apucat, în sensul de cronică imaginară a so-

cietății și vieții omenești, a intrat într-o criză de neîncredere — înșiși criticii au ajuns să se întrebe cum poate acest personaj, nu mit scriitor, să cunoască simțultan atîtea cu ractere, să intre în pielea lor, să stie ce gin doște fiecare — sondajele făcute printre cititori dovedesc și ele aceeași neîncredere, excepționd, desigur, cazurile în care forța creației artistice nu atinge acea perfecțiune ce se impune cititorilor în felul în care o iubire pe cale de a fi pierdută, revine prin reîntinerirea sentimentului. Cred că un asemenea roman, care ar îmbina patosul politic — nu declarativ, nu idilic, nu retoric, ci complex și cu adevărat uman și unde înfrîngerea sau eșecul pot fi probe de putere a caracterelor — cred că o poveste de o astfel de natură, așezată în cel mai actual context politico-social, poate depăși prin tensiunea în trigii, prin dimensiunile omenești, documentul sau literatura documentaristică atît de la modă astăzi și totuși lipsită, în esența ei, de durabilitatea capodoperei literare.

Cărți ale noastre pe care publicul să și le dispute, nu s-au scris, aceasta este realitatea. Cărți ale noastre, din viața noastră, nu s-au impus încă peste hotare n-am dat „nici o lovitură”, aceasta este a doua realitate. Meridianul literar numărul unu al viitoare capodopere de larg răsănet, în publicul nostru și în cel de peste hotare, trece, nu are pe unde să treacă, decît prin inima propriei noastre experiențe atît de complexe pe care avem norocul de a fi trăit-o ca scriitori sau martori ai epocii Universalii nu vom fi decît în București atît de spiritual și lucid al aceluia „ce vrei, sîntem aici...”

Constantin TOIU

LIBRARUL

Trăitor în grădina cărților, acolo unde toamnele nu desfrunzesc și zăpezile nu ard clorofila literelor, nutresc, de copil, o afecțiune tenace, nedesmințită de timp, față de tot ce înseamnă terfelog prețios. Există vise — obsesii, vise care revin și ne urmăresc toată viața; în ceea ce mă privește sint vizitat în somn, cu inverșunare, din fragedă vîrstă, de mari fantome de biblioteci medievale, care intră miraculos în posesia mea.

Cărți nemaivăzute, nemaiauzite, bibliosuri grele, tomuri avînd ponderitatea gravă a fructului copt, pe care le cîntăresc în mîna și le răsfoiesc veacuri întregi într-o singură secundă, cărora le aspir ameițit parfumul vechi sau nou al cleiului legăturii, cărora le cercetez la flacăra unui sfeșnic din alt secol transparența hirtiei pe care le foșnesc într-un paradisiac extaz, într-o senzuală și ageră oboseală a pupilelor. Ce poate fi mai devastator și mai inocent în același timp decît păcatul acelei beții care se ridică din mărăcinușul literelor, drogul, vital pentru desfrîul imaginației, ca aburul Pithiei, cînd, aidoma gestului din poezia „Dioptrie”, a pleșuvului mag și cititor de teoreme, Ion Barbu, „îmalt în orga prizmei cîntăresc un saturat de semn-poros infoliu”? Nu, hotărît lucru, dacă zodia mea nu ar fi fost aspectată defavorabil, astăzi nu mi-aș fi fost poate anticar sau librar. Nirvana mea ar fi fost tipăriturile rare. Aș fi oficiat solemn și misterios pe altarele grele de ereziile filozoficești ale veacului de mijloc, aș fi servit ca mare Preot printre coloane și coloane de cărți, mi-aș fi petrecut timpul în cel mai sever ascetism de alpinist al rafturilor, scotocind, ștergînd de praf cu dosul minceii tomuri și tomuri, apropiindu-le lacom de lentilele ochelarilor, bucurîndu-mă nespus de performanțele mele în materie de devorare a cărților.

Și desigur aș fi vorbit, aș fi vorbit fără încetare, etalîndu-mi voluptuos cunoștințele febrile de librofag inveterat, înșirînd pe fire nevăzute infinitele lumi posibile ale spiritului zburînd dintre copertă, bolborosînd titluri, nume de autori, ani, tipografii și ediții, într-o luxuriantă, copleșitoare vervă de vrăjitor de bibliotecă, de vîntor nervos deșirînd și slab ieșind cu un aer superb și triumfător din jungla tentaculară a tipăriturilor.

Hărțuit, îmboldit de întrebări, amețit de magistrala mea memorie a titlurilor, iar la nevoie, tras chiar de minecă, vizitatorul ar fi devenit captură ușoară în plasa fină, insinuantă, de erudiție și reclamă, pe care cu un gest expert de retiar antic i-aș arunca-o fulgerător pe umeri. Timidul ar fi devenit curajos, neîncrezătorul s-ar fi convertit repede, cel sigur de sine s-ar fi convins imediat că nu posedă tocmai cartea de care acum, mai mult decît oricînd, are absolută nevoie, și, între două sfaturi competente adresate cunoșcătorului, l-aș fi fericit și pe neinițiat și pe diletant și pe punîndu-i fiecare în brațe cartea noastră cea de toate zilele: bibliofilului euharistia celui mai rar exemplar din sec. XV, doamnei de 50 de ani prăjitura galantă a unui romanț sentimental tipărit într-un format feminin, studentului ediția completă a clasicii autohton sau străin de care are nevoie, iar savantului tratatul de o mie de pagini în care se va fi adîncit chiar înainte de a-mi părăsi librăria.

Trebuie să mai spun că uneori mă gîndesc cu nostalgie și invidie la meseria, atît de sfîntă și generoasă de vînzător de cărți? E mult, e foarte mult timp de cînd nu am mai văzut un librar marcat de nebunia pasiunii fără de limite față de carte, așa cum mă visez eu însumi, adeseori.

Cezar BALTAG

ADVERSITATE AFECTUOASĂ

Relația dintre opera de artă și public mi-o reprezintă ca pe o adversitate afectuoasă; ca pe o dispută în care intră un mozaic de acceptări și respingeri, de tăceri și explozii, mărturisind satisfacții sau insatisfacții, participări ardente și intense sau absențe netede și somnolente.

E o pîndă permanentă, nemiloasă și încordată care pretinde din partea lucrării de artă și a creatorului ei dramuri și dozări exacte, o curiozitate și un examen care se cere alimentat cu emoții autentice și de calitate, încorporare plastic, durabil și pe potrivă în expresia sau exprimarea artistică sever, geometric echivalentă.

Dificultatea pornește de acolo că cititorul, spectatorul etc. trebuie să se regăsească și să nu se regăsească total în cutare situație, episod sau declarație lirică. O împlinire relativă trebuie să cuprindă zone pe care cel ce o ascultă, o citește sau o privește la teatru ori cinematograf să le fi parcurs sau să fie posibil, credibil să le traverseze sau încerce. În același timp ea trebuie să aibă și mîchii sau fațete care să sfîșie, să țîșnească violent din ceata amorfă și ațipitoare a lucrului știut sau văzut altădată, să turbure sau să năruiască încadrările știute.

E o ecuație riguroasă, un joc cu reguli precise și inflexibile care o dată pierdută e greu de reluat și recuperat. Reguli lesne de enunțat și comentat dar anevoie de respectat pînă la capăt, un pariu greu de făcut. Pentru că, răsucind o spusă cunoscută, orice lucrare de artă, cit ar fi de ratată este „pădosită” cu mesaje generoase și laudabile, cu atitudini onorabile dar neconvingătoare. De aceea, odată într-un tren gestul cuiva care arunca pe fereastra compartimentului o carte abia începută, avea în el semnificațiile unei sentințe aprite, care te putea cutremura.

Nicolae VELEA

ARTA FĂRĂ APLAUZE

„Cred că „turnul de fildeș” este metafora obsesiei profesionale, o concentrare exclusivă asupra literaturii. Nu văd nici o legătură cu respingerea publicului. Actul scrierii are din capul locului implicații sociale, incit un vecin cu palărie sau o vecină cu ochelari sint întotdeauna de presupus. Aș spune chiar că latura de orgoliu cea mai rar împlinită este în cazul literaturii absența publicului. Aproape toate artele se fac cu aplauze. Pînă și pictorii beneficiază de un public concret, inexpressiv adeseori, dar concret. În cazul literaturii, aplauzele le primesc cărțile, scriitorii aproape nicînd. Incit relația despre care este vorba e o relație nostalgică cel mai des. Nu țin minte nici un confrate care să nu fi jurat că scrie doar pentru sine și să nu se fi plîns în final de tirajul prea mic al cărților. Incit, cochetațiile la o parte. Toate formele cu putîntă a facilită apropierea de public sint practicate pe scară largă și dacă rezultatele obținute nu sint încă cele mai fericite vina nu este întotdeauna a creatorilor. Vreau să spun că, de pildă, o redacție literară cum este aceea a revistei „Lucaferul”, poate să aibă de mai multe ori pe parcursul unui an inițiativa unor șezători literare în diferite orașe ale țării, că un periodic de literatură suportă direct sugestiile cititorilor la intruniri democratice unde sinceritatea își spune întotdeauna cuvîntul. Scriitorii sint totuși scriitori, adică profesional sint ținuți mai mult lîngă masa de scris decît lîngă calea ferată, incit sarcina contactului cu publicul nu este în exclusivitate a lor. Solicitățile vizavi de scrii-

tori sint încă extrem de timide. Nu mă refer numai la diferitele prilejuri festive cărora nu le lipsește niciodată cite un poet sau cite un prozator, dar mă refer dinadins la unele instituții a căror menire este între altele tocmai aceea de a facilita contactul scriitorilor cu publicul. Sigur că emisiunile de radio și televiziune menite a populariza succesele literaturii noastre actuale sint numeroase și motivul supărării nu acesta ar fi. Motivul supărării este acela că numărul nu substituie niciodată calitatea și ca formalismul acestor întreprinderi este foarte bătător la ochi. În calitatea mea de scriitor dar și de public consumator refuz cu ostentație orice încercare de nivelare făcute în numele bifării unor sarcini trecute în carnet și mă supun cu dragă inimă oricărei încercări de indoctrinare făcută cu sinceritate și pasiune în numele popularizării unor succese reale din cîmpul creației. Incit, problema relației public-scriitor trebuie să depășească cit mai repede falsul impas de a se discuta oportunitatea, nu aceasta este problema dacă relația există sau ba, ea există odată cu ideea de existență a artei, ci modalitățile de împlinire a relației trebuie discutate, posibilitățile simple și drepte prin care scriitorul și publicul său se pot întîlni. Și fiindcă e foarte limpede că acest raport privește în egală măsură pe toți factorii de cultură intermediari, am să-mi permit serioase rezerve, nu de formă, ci de fond.

Sânziana POP

NICOLAE LUPU

Mină de zidire

Cad ciuturile-n trepte sub mină de zidire,
Mă frige, mamă, apa zvicînd între perți
Și urcă-n cumpăni mieii pe singe smuls din mire
Cînd frunte de ninsoare bate-n străvechi găleți.

Și-n tot mai dese trepte sub degetele pure,
Mi-e teamă peste masă luminile să frîng!
Coroanele de aripă decise să murmure
Potecile-mi descîntă să ard cu zeii-n cîmp.

Depart-e iarba-n trupuri de somn luminătoare
Cum totuși, albe dansuri, duc talpă de colînd
Oglînzilor prădate și-astup în jar de floare
Cresc coamele ogrăzii cu dealul hohotînd.

Și poate trunchiuri arse vor cobori-n lîfina
Care-nroșește ceafa bunicilor să bea
O ramură de zare rotită-n ei de mina
Dogorilor cu nimbul suspensiei pe ea.

Neînțeleasă-i forma

Neînțeleasă-i forma acestei margini blinde
Pe care mustul frunzei se-ncheagă lunecînd
Tăceri de cretă udă prin degete vibrînde
Sub pene abisale de ape reci pulsînd.

Stau gol în miezul umbrei scrutînd spre nemișcare
Un drum spălat cu ceața tirziei înnorări
Ca rotunjind lumina amiezilor arare
Tremurătoare facuri să inverzească-n zări.

Nici în pămînturi grele de somnul crud al lunii
Scurșurile luminii nu mai pătrund pieziș.
Bivoli cu jar în trupuri, impleticiți în tunii
Trîști rumegă lugubre planete pe tufiș.

Și merg pe brînci bărbajii cu lănci întipte-n
umeri
Să spargă gheața verde a formelor plăpînde.
Atîns cu cruci de gheață și nerăniți, să numeri
Pătrarele, pe albul acestei margini blinde.

Creatură

Mai pură îndurarea acestei viscoliri,
Cel care umblă singur se va simți pustiu.
Să se apese risul pe malcome iubiri
Sorbit să țiu de vînturi și verde să mă știu.

Dă drumul, fată dulce, amiezilor să fugă,
Vezi bine cum pe gheață martirii intră-n joc.
Tu te-ai născut din fluturi, eu am fișnit din rugă
Ca să inund cu singe abisul unui foc.

Mai port în mîini conturul unei pedepse care
Trupește mă închină cu plîsul rupt din nor.
Auzul crud al mîinii și albu-n nemișcare
Trădează somnul nopții cînd vînturile mor.

Iată, îți dau o pleoapă s-adun sub ea pustiul,
Bocel să poți încinge aburul netopit.
In apa rece-a lunii se încease țiu
Cînd blind te-am plîns în lemne sub
ceru-mbolnăvit.

Și, liniște! Din dealuri răsăr arbuști de spumă —
Cea care crește-n sine-i nervura unui gol.
Trup negustat, trup lacom, trup de zăpădă du-mă
Să-mi beau din pietre sarea dînd soarelui ocol.

SABIN BALAȘA : MATERNITATE

Despre nevoia de mărturisire

Dacă n-am avea o foarte bună părere despre noi, cred că n-am simți nevoia de a ne mărturisi. Analiza vieții interioare în prezența unui martor, și mai ales, în prezența unei femei, se transformă repede într-o plăcere. Cei mai mulți dintre oameni — și spunînd asta mă refer evident la mine în primul rînd — au mindria existenței lor, chiar și a mizeriei lor, de aceea ei simt nevoia să se spovedească. Iată de ce eu simt că mărturisirea nu e un act de umilință. E mai greu, infinit de greu, să te mărturisești pe însuși și mult mai ușor să te mărturisești altuia. Mărturisirea în fața altuia aduce imediat un element de spectacol — și mai ales — ispita unei recompense imediate, fie chiar sub forma unei stringeri de mîină.

Cînd sint atent cu mine observ că simt nevoia de a mărturisi numai ceea ce nu înțeleg sau, mai exact, refuz să înțeleg. Orice aș face, dacă aș înțelege, n-aș simți nevoia de mărturisire. Dacă am fi credincioși cu noi înșine nu ne-am mărturisi niciodată...

Dar tocmai fiindcă mi-e lene să înțeleg, sau n-am curajul să înțeleg, îmi iau suferință și mă duc cu ea în lume. Sintem foarte incîntați de capacitatea noastră de a ne sonda abisul. Am atunci sentimentul unui actor care pleacă în turneu cu o piesă de succes sigur... Odată ce ne-am recunoscut un impas, o criză, o contradicție, capătăm și mindria că noi am avut un asemenea curaj... și ploasa mărturisire devine o mare vanitate. Dacă noi ne recunoaștem din proprie inițiativă mediocritatea, devenim conștienți de superioritatea noastră, încîntați că ne zdobrim martorul suferinței noastre prin cruzimea sincerității. Dacă un altul ne-ar acuza de mediocritate, am protesta, dar îndată ce noi facem acest lucru, e cu totul altceva... Mărturisirea se transformă în curînd într-o beție, sintem în stare să recunoaștem totul în afară de adevăr... Sintem în stare să recunoaștem păcate cumpănite, numai să nu recunoaștem adevărul...

Căci mintea noastră ierarhizează pînă și contradicțiile, împărțînd existența în defecte nobile și defecte medice. Dar chiar dacă, sub presiunea acestui impuls, recunoaștem și adevărul, odată recunoscut, pus pe masă, el nu mai este adevărul. Mărturisirea unei contradicții, unei mizerii, ne dă un sentiment de ușurare, ca și cum acea mizerie nu ne mai aparține din acea clipă. De aceea mărturisirea exprimă și nevoia noastră de a ne face martori niște complici ai suferinței noastre. Noi ne mărturisim altora tocmai fiindcă n-avem curajul să ne mărturisim nouă înșine. Chiar și spevedania religioasă se întemeiază pe această eroare... Se pornește de la ideea că e suficient să-ți mărturisești meschinăria ca să fii absolvit de ea... Se spune chiar că un păcat mărturisit e pe jumătate iertat... Mărturisirea implică o răsplată, și de dragul acestei răsplate omul e-n stare să mărturisească și păcate pe care nu le-a săvîrșit. Nu noi ne mărturisim ci vanitatea umilinței noastre se mărturisește.

Și apoi e aproape de neînțeles să te mărturisești în fața unui zid de piatră, a unui om care se preschimbă într-o autoritate, nu te poți mărturisi decît în fața unui om care se mărturisește la rîndul său, într-o deplină egalitate. Dar și în acest caz falsul se poate ușor instala. Nu e vorba desigur de-un schimb reciproc de confidențe. Nu e vorba desigur de a plînge în jurul unei mizerii comune. Mă gîndesc la posibilitatea de a cerceta împreună un fapt, fără nici o idee stabilită în prealabil, de-a fi privi cu pasiune realitatea în toate consecințele ei. De a nu căuta nici mîngiere nici răsplată, de a fi stăpînit numai de pasiunea adevărului și de a ne mărturisi în primul rînd nouă, ceea ce adesea ne grăbim să mărturisim numai altora.

Teodor MAZILU

eram invitat în ziua aceea la nea Aurică. După „slujbă”, cum îi zicea Cuculică, am făcut patru ore „voluntară” la atelier și geaba m-am uitat după mucoasa aia fără ochi, că n-am văzut-o, proasta. Ce-ar fi costat-o să vină și ea să pună măcar mina, că umărul îl puneam noi, să așeze și ea niscai cărămizi, că iarna și ei îi trebuia adăpost. da. Am făcut scurătură la git de cit m-am suicit și m-am învîrțit, de nea Aurică, luat de-un zind, mi-a zis mă duc după buruienii, dacă nu mă mai în. Ce știa el? Deștept, dar nu știa.

Ne-am dus după aia la „apartamentul” lui nea Aurică, la baracă, că el locuia în baracă; avea o cameră din lemn și podcaua era din lemn, aoperișul era tot din lemn, cu hirtie gu-dronată deasupra și pe pereții numai lemnici și Polul Nord, că pe al Sud nu-l avea, că nu-l plăcea. În casă la nea Aurică, lacrimă. Altfinate de tavan: trei cupe, care mai de care și într-una un boc și becul învilit în hirtie albastră, că aia roșie nu-i plăcea.

— Acu să vezi tu ce n-ai văzut. Căpățînă, și nea Aurică a scos de sub pat o ladă, și după ladă altă ladă și câteva lădițe, și uitându-se la mine și-a pus minile în sold ca Veta, apoi nu i-a plăcut cum sta, și-a luat mina din șold, mi-a pus-o pe umăr și:

— Ce zici, tu Căpățînă, că am acilea? Ia să văz dacă te duce mintea, par exemplu?

— Să tot fie, nea Aurică, am zis eu, neștiind ce să zic, că erau în lăzi, de tot felul, peste peste, care de toate culorile, care de care mai unse.

— Motocicleta, asta-i, Căpățînă. Și-a dat pantalonii jos, să nu-i murdărească; alții n-avea, nu l-am văzut pe nea Aurică niciodată cu alți pantaloni, toți banii îi dădea pe pese și altele: lux. Că dacă ce mi-a arătat el era motocicleta, eu eram măgar, zău.

— Mă Căpățînă, de doi ani lucrez, peste trei o termin și p'ormă, par exemplu, mă duc la pol. Uite așa mi-a venit mie, să merg la Pol. Tu ai fost vreodată?

— N-am fost.

— Păi te-am întrebat așa, de chestie, cum să mergi tu la Pol, că Polul nu-i de colea pină colea, Polul e Pol, departe. Da eu am să merg cînd îmi termin tărăboanța să văd și eu cum e acolo la capătul pămîntului. Mă Căpățînă, dacă tu-mi ești prieten să nu mă spui la nimeni, că nimeni nu știe ce zăce-n mine. Am așa o dorință să învingă, mă, socialismul și noi să fim cea mai tare țară de pe lume. Uite așa vreau eu, ce! Că uneori îmi zic: ce-ar fi să fiu eu mare și să fiu așa de deștept, cu zece mi de ani mai deștept, și să fac așa o chestie ca noi să fim ai mai tari și ai mai mari și eu! bun. Așa, și dau la toată lumea bani și altele și să fac o topitorie nouă și să am și eu o cameră cu closet, că iarna e frig. Că dacă stai, mă Căpățînă, și te gîndești, îți fluierează mintea de cite ori trec prin scările, mă.

Mă uitam la nea Aurică cum își meșterea motocicleta și nu știu de ce, de mi-a venit așa să plîng; cit de om era nea Aurică. Era mai mare ca mine cu zece ani, da mi-o zic numai mie, ca să nu-l jignesc, p'area cu suflet de copil, zău. Stătea așa, numai în izmene și asuda, și eu stăteam în picioare și mă uitam la el. la picioarele lui groase ca niște butuci, și curgea sudoarea de pe el, ploaie. Din cînd în cînd se ștergea cu dosul mîinii și zimbea, așa, numai pentru el și mă durea sufletul că nea Aurică era așa de mare și așa de... Că eu în locul lui mi-aș fi dat seama că din fierăria aia motocicleta n-o să iasă niciodată, că am văzut și eu motociclete la viața mea, că nemții au avut destule și deasupra aveau ca niște căști, motocicletele lor, și de toate aveau, da nea Aurică n-avea decît pese. Da lui nea Aurică nu-l păsa și lucra mai departe și atunci n-am mai putut sta și m-am așezat în genunchi; am început să-l ajut, cu toate că știam că nu numai îl înurea, da el de uita la mine cu ochii asudați și se bucura și eu mă intristam.

— Stai Căpățînă, îmi zise el, și se vîrî cu totul sub pat, de nu i se mai vedea decît tălpile picioarelor. Că nea Aurică își avea toată avuția sub pat. După ce a stat acolo o grămadă a ieșit, mai ud decît intrase. A întins pe presurile de ziare o hartă colorată, mare, și pe ea era trasă o linie de la noi pină la Polul Nord în linie dreaptă, ca o săgeată.

— Ei, ce zici?

Ce să mai zic? Am ieșit afară, de parcă nea Aurică mi-ar fi dat un picior în fund și am alergat pe cîmp; cîmpul era aproape și pe cîmp era grădă de-abia intraserăm în vară și m-am trîntit pe burtă, că de cînd mă știu, eu pe burtă stau și cînd sint vesel și cînd sint trist. Am plîns și nu știu de ce-am plîns. Apoi m-am uitat la cer și m-a apucat o ciudă pe el și pe Lenuța. M-am ridicat și într-un țîrziu, m-am întors la nea Aurică, el tot meșterea și trăgea cu ochiul la hartă cu ochiul la șters de sudoare, că alăilalt îl ustura și-l ținea închis.

— Ți-am spus eu de dimineată că nu te ține. Căpățînă, ciorbă lungă, diarie. Că trebe să le înveți pe toate, mă Căpățînă, că lumea-i o școală. Bați bucata de pline în gură, p'ormă bați lingura cu zeama, și treci zeama prin pline și așa o filtrezi. P'ormă înghiți pline,

planu la motocicleta. Că eu am planu făcut pe zile, cinci ani am zis în cinci ani o termin; tanc fac din ea, să înă.

În usă a apărut Didina, spălata și curată, a rămas în prag și a ris, iar nea Aurică s-a strîmbat la ea și ea a ris din nou, și de nea Aurică cum meșterea, și de mine cum îmi făceam oul.

— Didino, să nu te introduci, că ne descurcăm și fără tine, că tu dacă te introduci te fixezi și nu mai ieși. Așa-i? Sigur că-i așa.

Didina a ris iar. Cum era mare în toate, acoperea toată usa, și nea Aurică nu mai vedea și nici eu.

— Didino, fă te scumpă, la stînga, să între puțînă lumină, că acu lucrez fin: carburatorul.

Didina a ris iar, s-a frecat la un picior, că muște erau, vară.

PETRE SĂLCUDEANU

de ce văd invers?

meșterată mărunț, și așa ciorba în burtă se îngroașă și ține. Altfel se duce, că și eu am pățit.

— De ce nu te-nsoiri, nea Aurică? am zis eu.

Nea Aurică s-a așezat pe fund, s-a uitat la mine lung, de parcă aș fi spus cea mai mare necuviință din lume. S-a scobit cu unghia aia a lui frumoasă, în nas, s-a șters apoi de o pesă și a zis cu tristețe, de era iar să fug afară.

— Păi, par exemplu, cu asta ce fac? Și mi-a arătat adunătura de pese. Întii mă duc, văd Polul Nord, p'ormă...

M-a măsurat iar și, cine știe de ce, mi-a zis:

— Deschide gura, mă Căpățînă. Am deschis-o.

Mi-a băgat un deget unsuros între buze și s-a uitat la dinții, a dat din cap, apoi mi l-a arătat pe-al lui, albi ca varul, tari.

— Tu nu te speli pe dinți, mă Căpățînă.

Am dat din cap că nu.

A dat și el din cap nemulțumit și văzînd că roșesc, s-a strîmbat la mine, adică „nu face”, a adus din sobă niște cenușă și mi-a spus să mă frec pe dinții de am simți că-mi sar creierii din cap. Mi-a dat singele, gingiile mă pișcau jumulte de atîta frecat cu degetul, dar nea Aurică s-a strîmbat nemulțumit.

— Și miine. La o repriză nu se curată. Ce mai, după atîția ani trebuie mai multe reprize. Că tu ai dinți frumoși, Căpățînă, că altfel nici o cenușă nu-l ajută, da dacă-i ai răspăluitește-i, că ce fată se pupă cu tine cu așa dinți ruginiți, de cal?

M-am uitat în oglindă și dinții mei arătau altfel, frumoși, nu tocmai așa de frumoși ca ai lui nea Aurică, pe-aproape.

— Că și pe Lenuța tot eu am învățat-o, că și ea are dinți frumoși, și pe Didina, iar pe mine, Veta. Căpățînă, fă focul. Știi cum să-l faci? Bun. Tai lemnișoare, întii pui cenușă din aia cu care te-ai spălat, pe o bucată de hirtie o pui, apoi torni gaz, nu mult, ca să nu sârmî în aer, apoi lemnișoarele și la urmă lemnele. P'ormă te speli pe miini să nu puți prea tare, ieși țigaia, pui ulei; nu mult, că nu se găsește și-ți faci un ou. Tu mininci, că ești musafin. Eu nu. Acolo în colț e de-o țuică și în timp ce tu faci, eu mai dreg p-aici, că azi nu mi-am făcut din pricina „voluntarilor”

— Aurică, nu mă iei, dragă, de nevastă? M-am uitat să văd dacă Didina a ris cînd a spus vorbele astea mari, dar ea nu ridea, numai un dinte alb, frecat cu cenușă, ridea. Ochii îi erau triști și rîzătorii, și toate cele mari erau triste și rîzătoare, că ea toate le făcea juma-juma.

— Nu te iau Didino.

— De ce nu mă iei Aurică, că urîtă nu s, și-s fată.

— Didino întii Polul și p'ormă, da nu pe tine.

Oul a căzut în țigaie, noroc că era țigaia dedesubt și podcaua sub picioare, că altfel și eu și oul ne duceam undeva în afund, așa de tare m-am speriat cînd am văzut-o pe Lenuța în spatele Didinei. S-a uitat la mine și n-a mai ris ca în atelier; era, ca să zic, serioasă. Îmbrăcată așa și așa, și-n pantofi. Da eu nu vedeam nimic, n-o vedeam decît prin spate, că nu voiam să mă uit la ia cu fața, dar ei nu l-a păsat și a venit la sobă. Mi-a luat țigaia din miini și a făcut ea oul, tot ea l-a așezat pe o farfurie, și farfuria pe o ladă, că nea Aurică n-avea masă din pricina motocicletei.

— Nea Aurică, matale mininci? Întrebă ea și o clipă am crezut că nerușinata s-a grăbit să facă oul pentru nea Aurică și nu pentru mine, că pentru mine n-avea ochi.

— Pentru Căpățînă, a zis nea Aurică, și Lenuța s-a strîmbat în felul ei obraznic și tot în felul ei m-a întrebat cîți ani am:

— Nouășpe.

— Hi ce mucos, eu am șapșpe și mă cheamă Lenuța Dimofte și nu-s de-aici.

Oul nu era ou, aur de ou, și mi-a intrat în stomac numai ghiolduri și Lenuța a stat lingă mine și se uita cum mininc, și eu, prost, nu l-am zis să mă minince și ea, de rușine. Că nici nu-mi plăcea de ea, dar dacă ar fi fost în țigaie două zece de ouă pe toate le mincam, da.

— Ce, Lenuță, îți place de el? E frumos Căpățînă, ca o floare! Așa-i, că eu l-am adus, da să nu mi-l stricăți, că vă omor.

Lenuța a dat din cap și n-a ris, da putea să ridă, că atunci eu n-aș fi știut ce să cred, puteam crede că minte, da așa eram sigur că nu minte și mi-a fost o rușine de era să intru în pămînt că ea credea ce-a zis nea Aurică. P'ormă mi am zis că dacă ei nu-l și rușine să recunoască, mie, care eram mai mare cu doi ani, de ce să-mi fie rușine de ea? Și nu mi-a fost, de-aia am tăcut mille.

— Eu m-aș duce să mă plimb, nea Aurică, am zis și m-am ridicat de pe scaun, trecînd pe lingă Lenuța ca și cum n-ar fi fost acolo. Ea s-a uitat lung la mine, cu ochii aia fără culoare, și-a ridicat sprincenele, în semn de mirare, s-a așezat în locul meu și dintr-odată s-a uitat la nea Aurică, de mie mi s-au tăiat picioarele.

— Du-te, Căpățînă, că afară-i frumos, soare, a zis nea Aurică și s-a uitat la țigaie să văză dacă am mincat tot. În loc să se uite la Lenuța cum s-a așezat pe scaun că nu mă mai băga în seamă de parcă nici n-aș fi fost.

Ca să trec pe lingă Didina a trebuit să mă fac scindura, că nici nu-mi trebuia mult să fiu, și Didina, cu toate că a văzut că mă forțez să trec și să n-o ating, nu s-a dat la o parte; a stat tot ca înainte, proptită într-un șold de rama ușii și cu alăilalt mă înghesuia pe mine, ca la presă, de-mi venea să-l dau una, că mă punea în așa situație față de Lenuța. Am ieșit cu chiu cu val, am tras cu coada ochiului înapoi, da după mine nu venea nimeni și nu se uita nimeni în urma mea, și nici nu aveau cum să se uite, chiar dacă ar fi vrut. Didina era în usă și cînd era ea undeva nu se mai vedea nici soarele, nici luna, numai fundu!

Am trecut pe lingă blocul nou și mă miram cum puteau oameni în toată firea să caște gura la niște cărămizi și la niște oameni, la bai, în care nici nu se putea face baie. Cuculică, cu capul sus, cu pălăria trasă pe teastă, mergea țanțos fără să se uite nici în stînga, nici în dreapta numai înainte, trîndu-și picioarele strîmbe ca să-i vadă lumea nevasta. Nevasta era una mică, jumătate cit Cuculică, „brăsuță” și negruță și avea în mină o colivie cu doi porumbei: ochi frumoși, toată era frumoasă. Îmi spusese nea Aurică, prietenul meu, că „par exemplu”, Cuculică în flu-

care seară mergea cu Bubulina la plimbare, el cu pălăria pe cap, ea cu colivia în mină; urcau sus pe Varte, la iarbă verde și acolo se iubeau. Cum se iubeau, odată, Bubulina dădea drumul la un porumbel și porumbelul venea acasă, că era postas, și dacă celălalt nu venea, însemna că Cuculică în ziua aceea n-a fost în formă.

Pe lingă bloc se „făcuse Corso” și cei de anii mei se plimbau în grupuri, după secții, „stilații” fiind cei de la „Bloc motor”, aia erau elita, nu ca noi, topitorii, muncă grea. Și fețele se plimbau, tot în grupuri și purtau rochii lungi, să nu li se vadă picioarele, ca și cum mie de picioarele lor îmi ardea.

Mă apucase așa o tristețe fără margini și poate că tristețea ar fi fost numai fără margini dacă n-aș fi văzut ceva de m-am crucit. Am închis ochii și iar l-am deschis, dar ce văzusem prima dată mi s-a arătat și a doua oară, ca un minune: era mama în carne și oase, și mama nu era singură! De rușine nici nu vreau să spun. Am trecut strada și am început să fug, tristețea acum era în mine ca cerul, cit vezi cu ochii: mare. Dacă la început aveam o tristețe, acum aveam două și cu două nu te plouă, da ninge. De prima tristețe aș fi scăpat eu. M-aș fi dus după Cuculică și Bubulina, fără să mă vadă, pină acolo la iarbă verde, să văd cit de gingaș da ea drumul la porumbel. Da acu nu-mi mai ardea de nimic și m-am dus singur, nici eu nu știu unde, că dintr-odată m-am pomenit pe Dealul Țiganilor, m-am trîntit pe burtă, la umbra unui nuc, cu nucile verzi, că dacă erau coapte era cu totul altceva. Am vrut să plîng, da nu mi-a venit, că nici plînsul nu vine fără motiv, ca un timpit, fără adresă. Atunci m-am gîndit la motiv, la unul ca lumea, nu un fitește motiv, de două parale, la unul care să-l fi făcut și pe nea Aurică să plîngă, el care nu plîngea niciodată. M-am gîndit cum a murit tata, dacă l-aș fi avut, l-am văzut urcat pe năsalie, da lacrimile n-au ieșit nici cînd s-au aprins luminările, nici cînd a venit popa și diacul; de loc. Am dat-o dracului de chestie, că vedeam că eram prost, cum să plîng după tata, dacă n-am avut, dacă nu l-am cunoscut; era o minciună prea mare din partea mea și lacrimile nu curg așa tam-ni-sam, la orice lucru neserios. Atunci m-am văzut pe mine într-un spital și mi-am frecat minile de bucurie, de la început trebuia să mă gîndesc la mine; cînd te gîndești la suferința ta e altceva și l-am dat drumul mai departe, simțind cum se urcă nodul în gît și lacrimile în ochi. Și se făcea nu numai că eram bolnav de plămîni, eram bolnav rău, scuiparam singe, așa cum scuiparse proprietarul nostru înainte de a-l face praf aia americană de „cinci”, și din rău în mai rău, am ajuns la sala de operații și ce mai chestii pe-acolo. Lacrimile îmi curgeau șiroaie, așa cum stăteam și ca să curgă mai bine mi-am lipit capul de pămînt, să nu trebuia să scurce lacrima și apoi să coboare, că și lacrima e lacrimă, nu trebuie să-i dai prea mult de lucru. Acolo în sala de operație totul era alb, numai eu eram plin de singe; mă căsăpeau, și numai eu sufeream și o soră, și sora mă mîngia pe obraz și avea niște ochi fără culoare și doctorul care tăia era Carcalte. Aia

După toată suferința m-a apucat cluda, în-dată ce-am ajuns lingă casă. N-am vrut să intru dintr-odată, am vrut să intru încetul cu încetul și pentru asta m-am plîmbat supărat, pe mama și pe toată lumea.

Mama era în pat, se făcea că doarme, da, după mine, nu dormea, se prefăcea, crezînd că mă duce. În casă era miros de fum, fum nu de la sobă, fum de la țigară, și astupîndu-mi o nară cu o mină, am mirosit cu cealaltă, că nara dreaptă la mine e cu mult mai sensibilă și am priceput imediat că fumul acela era de la țigările cumpărate de mine. Mai simțisem eu un asemenea miros și altădată, dar nu l-am dat importanță, cum nu dădeam niciodată importanță la lucrurile pe care nu le știam. Da de unde să știu eu pină n-am văzut cu ochii mei, cu cine umbla mama? În clipa aceea mi-a părut rău că nu căzuse aia de „zece” pe noi, să terminăm odată cu toată minciuna asta și:

— Da ce, eu nu aduc bani în casa asta? Eu n-am dreptul să mă mince? Am strîngat tare și mama din trezită ce a fost, s-a trezit și mai mult, pină s-a speriat, neștiind ce-i cu mine.

— Ai venit, Trandafirăș mamă?

Îmi venea să sar cu capul pină în lavan și prin el să ies afară, să mă duc pină la Dumnezeu, să-i spun cit de mincinoasă is femele pe care le-a făcut el; mai bine făcea un covrig lingă gard, să-l mîncînce clinii. Adică mă ducea pe mine, cînd am văzut, zău.

— M-ai văzut de cînd am intrat, ce te prefaci? am zis și ton așa răspicat n-am avut niciodată în glas.

— Dormeam, Trandafirăș mamă, că chiar am avut un vis și se făcea că nu știu ce și s-a întimplat.

Doream să trîntesc și să sparg tot ce era în casă, da n-am zis nimic și n-am spart nimic, că nici nu prea aveam ce, și ca să nu mă uit la ea m-am uitat la Malca Precistă. Se făcuse urîtă și ea, așa că nu m-am uitat pină la urmă la nimic, numai la picioarele mele m-am uitat și le-am întreat ce căutau acolo, că ele n-aveau ce căuta. Poate că mama a înțeles amarul meu și ridicîndu-se în coate și-a pipăit peste presuri picioarele umflate și a zis:

— E om de treabă Trandafirăș, că sint singură și el și-a făcut rost de serviciu. Cum a aflat cum te cheamă n-a mai zis nimic și odată te-a angajat, că-i mai mare. Că Aurică fără el degeaba voia, că nu putea și vai ce miini frumoase are, de domn. Că noi ne cunoaștem de multă vreme, da nu ți-am spus, că tu nici nu știi cit de frumos vorbești cu mine cînd e beat, că el cînd e beat e om. Dacă ești mare și cu salariu trebuie să pricepi că nu mai sint tînră, că dacă se face blocul, cum el e mai mare peste voi, poate fi dă casă, că și el e singur și ne mutăm, că eu pe tine nu te las.

Mama a tăcut, și-a așezat capul pe pernă, așteptînd să zic ceva, fie și ceva împotriva, dar n-am zis și atunci, ca să nu zic nici pe mai departe, m-am dus la policioară, am luat

FRESCA DIN BISERICA DE LA POJOGI (1819)

de-mi făcea mereu injecții era mama și în clipa asta nici pe mama n-o iubeam, dimpotrivă, aș fi dorit să mor, ca fata cu ochii fără culoare să plîngă, mama să plîngă iar Carcalete să se sperie că a făcut o operație ca vai de el. Hohoteam la umbra nucleului. Hohoteam fără să mă mai gîndesc la nimic și o clipă mi-a fost teamă că lacrimile, odată pornite, n-au să se mai oprească, zău. Ca să-mi fie durerea mai mare, peste operație am mai pus ceva, am pus Polul lui nea Aurică și pe nea Aurică l-am pus la Pol, în pijama, ca frigul să fie groaznic și una peste alta am căpătat așa o durere de a început să mă doară stomacul. Mi-am zis că-l destul, că nu-i cuvîncios să plîng fără măsură, dacă odată m-am ușurat înspăimîntat că într-adevăr utoeam să mă îmbolnăvesc de plămîni, am început să mă pipoi și să-mi ascult respirația. Nu mi-a plăcut cum se aude și atunci m-am ridicat în picioare și, ca un om bolnav, cu mina băgată pe sub cămașă la inimă, am început să cobor. Era seară.

spiritul albastru și l-am făcut frecție la tălpile picioarelor, așa cum îi făceam în fiecare seară, că din pricina picioarelor umflate singele circula alandala și îi era frig mamei, tare. Apoi m-am așezat lingă ea, ca altădată cînd eram copil, cînd mă trezeam din somn și îmi era frică de visele urte, am pus capul pe pernă lingă ea, fără s-o lert, că nu puteam, am pus capul pe pernă și am adormit tun.

Cînd s-a făcut de ziua, eu eram tot în patul ei, dezbrăcat; mă dezbrăcase mama în somn acoperit cu presurile pină la gît și pe mîsuta lingă radioul cu galene, era ceasă stîrbă, de ceai și îmi ducea aburea teiului fierț, nu orice tei; floare de tei. Prin fereastra de două palme intra în casă soarele de-afară și nu știu de ce dar am fost vesel pentru ziua aceea ce începea și îmi era rușine pentru gîndurile mele de dinainte de a adormi; după asta picioarele ei ca niște butoiaie m-au intristat din nou și chipul mamei iar era frumos, ca al Maicii Preciste, ba chiar mai frumos, pe cu vînt.

DAMIAN URECHE

Octavia

Din nou se face seară ca să-ți aud iubirea,
Cînd depărtări amare pe fruntea ta se tin,
Dar eu cobor zenitul doar eu mă văd
avea
Un fluviu care curge spre Pantul Euxin,

M-au ferecat părinții să-ți pot gusta exilul,
Ce neagră-ți pare marea lingă un cer
strădin.
Și totuși într-acolo e singurul meu soare,
Ce-necepe să răsărară din Pantul Euxin.

Atunci cînd împărății ar să-nrdăgească liva,
Pămîntu-o să se schimbe într-un tărîm divin,
Dar pină-n ziua ceea sub cerăcănele mele
Cumpli se zbate marea din Pantul Euxin.

Epistolele tale le-aud venind ca norii,
Ca algele rămase dintr-un reflux marin,
Cu minile legate eu n-am să-l pot
răspunde,
Și timpul se oprește la Pantul Euxin.

Culorile sint stînsa, partumurile moarte,
Iar cerul plin de iarna și de tristețe-plin,
Tot ce-a rămas din struna avînturilor tale
L-un negru dor ca marea din Pantul Euxin.

Emma Bovary

Întărcete-te cu tața spre mine
Pațima-i oarbă de la-nceput
Întinde o mină spre aburul care mă poartă,
Nu mai e nimic de făcut

Primește-mă ca pe-o ierlare întreagă,
Clipa și așa alunecă iar
Tropatul singelui tot mai des tulgeai
Pe sub harta acestuia de var.

Farmacia nu mai e bună noapților mele,
Coboră din turnul acelu cu luna pe jos,
Eu voi sta în poarta ascunsă,
Și-ți voi fi de prisos

Doctore, biciuie caii în praf de azi,
Nici-o fîntînă în preajmă nu mai răsară
Au opus lacurile cu mine în ale,
Mi-e sete, dar mină mai tare!

Mi-am vindut rochiile și policondrela
Amanel, — viața, bijuteriile
Doctore, mină prin lume departe
Să ne-audă cîmpile

Ieșirea din infern la Beatrice

Trei oboseli mă cheamă, Beatrice,
Una mă sfarmă vînd să mă ridice,
Una e-n oameni, alta e în spice

Si-o singură odihni-i pe pămînt,
Descoperită prin țări de vînt,
Acea de-a-nrdăzni să te mai cînt

Vezi tu ce muzici urcă din terține?
Văzîndu-te, se-nvîlmănesc mai bine
Cu teana de-a ajunge pin-la tine.

Pentru ca vîlul tău să mă inspire,
Călătoresc vîpăi în devenire
Prin continentul ce-l numim iubire

Dar tu prin ce terestre ai să vezi
Venind misterioasele dovezi,
Ce portocalii ce doresc zăpezi?

De-ai crede pașii cit se tac de grei,
Cînd te arunci cu fruntea lingă zei,
De dragul celei mai de foc femei!

Îndrăgostiții

Ea-și razemase fruntea pe umărul puternic, învâluindu-l tandru în duh de veșnicie; și în tumultul care îi bintuia, clădeam întreaga milenară a lumii armonie.

Ei doi... un parc... o bancă... privirile-mpietite; Deasupra lor castanul, fasniri dominicale; Din contopirea simplă a tinereții lor Se-ntruchipa statuia hipnozei ancestrale.

De mii de ani, asemeni, în vasta simfonie A serilor, sub stele și ramuri, se petrec, Venind din începuturi, curgind în veșnicie, Cu legi nestrămutate — nestrămutate trec.

Zoologie

În zori, am văzut cea dintâi rîndunică Întoarsă de la tropice. — Zile și nopți, nopți și zile, Aripă lingă aripă — escadrile, Peste valuri răzvrătite de alizeu; Rîndunica, Se întoarce cu sufletul meu,

CORNELIU VADIM TUDOR

Absalom

1
..să văd lumina zilei cu o pteapă lăsată mult pe ochiul vinovat eu însumi să nu știu de existența ei a unei alte lumi în care-am stat; tilhar de mare preț, să-mi dau obolul pentru intrarea mea în alt tărîm cum numai noi, acei vârsași din matcă ni-l dăm, cu greu, și nu ne hotărîm.

2
ea, lacrima mea, fără preajmă alături, contur încheagat al aeluiași mers zăporul luminii făcînd înăuntru prin geana bogată de care s-a șters de fapt, am o lacrimă numai, purtată din zori cu întreg așternutul nestrîns, în care mă culc, mă trezesc și mi-e foame și-nnăbuș cu gura posibilul plins

3
doar cine n-a trecut — există vreunul? — pe drumul celuiilalt, de-o seamă lui, cu bulbii spași în miini de-alta iarbă, călcîi despadobit lingă călcîi în sensul invers mustului prin grajduri, așa cum calci cînd vrei să te desprînzi incendiat de vișinii în floare ca de focarul unei mari oglinzi..

MIRCEA CONSTANTINESCU

vizite

Am tresărit, sunase de trei ori, doar intîmîi cunosc consensul. I-am deschis tuburată, el însă a trecut pe lingă mine absent ca și cum numai de o oră nu ne văzusem, mi-a cerut de băut și i-am oferit. M-a întrebă de merinde, m-am dus în bucătărie și i-am adus. A înfulecat grăbit, fără să spună ceva, preocupat de sine.
Acum a terminat, îmi umple și mie paharul, ciocnim. Și-a prins o țigară din pachetul meu uitat pe masă cînd fugisem să-i deschid, se întinse pe sofa așteptînd.
Desigur, natural ar fi ca el să vorbească primul, eu am procedat automat la tot ce se întimplase după sosirea lui. Continutul dar să flu la fel de intrigat, el însă, tace, ba parcă fluieră a pus-tu — nu, nu fluieră, și-a lăsat buzele, atît.
Nu știu dacă de la început am intrat în panică, observîndu-l mai bine acum, în plus: gestul acesta cu buzele țuguiate — el, o asemănare accidentală, îmi spun, nimic altceva.
Îmi face semn să-i umplu paharul. Mă supun, poate altfel, cine știe, îi va reveni buna dispoziție, doar n-am să stau toată seara cu cineva alături fără să știu nimic despre acest individ.
Îi fac semn că nu mai beau, am ceva de scris, niște memorii, și nu se poate. El se ridică, îmi umple paharul și mi-l întinde, aspru, întindînd probabil că și așa n-am putere să mă opun. Cioc-

nim iară, se lasă pe scaunul mesei, mîngie piciorul nichelat al veiezei, mă las pe sofa — am senzația că sofa va fugi cu mine în hăuri adînci, stau pe un covor care alunecă, zboară sau se prăbușește. Nu trebuie să fac nici cea mai neînsemnată mișcare — asta e tot ce-mi trece prin minte în aceste clipe — altfel se va desprîi iar eu mă voi confundea în nimic odată cu ultimele lui resturi.
Am visat, sau într-adevăr a spus ceva?
Parcă a spus ceva de lumină — n-ar putea decît două lucruri să spună: ori să sting veieze (ceea ce, drace! n-are cum să-mi convină), ori să aprind și lustră.
Mă ridic, se ridică și el, mă îndrept spre comutator, chiar dacă n-a vorbit, sau n-a spus ceva în legătură cu lumina, eu tot o aprind, sint la mine acasă și atîta lucru îmi pot permite, deși la drept vorbind teamă nu mi-e — sau nu-mi mai este, dimpotrivă, dacă nu mă amuză, jocul începe cel puțin să mă intereseze.
În momentul acesta sîntem față în față. Stupoare — în buzunarul de sus al hainei pe care o poartă necunoscutul, lingă colțul alb al batistei ieșit discret în afară, observ agățatoarea aurie a unui stilou — numai două zile au trecut de cît eu însumi am fost admonestată prin aceeași imprudență vestimentară. Poate că tremur,

întind totuși brațul spre comutator, necunoscutul, de parcă mi-ar fi pîndit mișcarea, procedează întocmai, și atunci bag de seamă că la subsuoară i-a pleznit cusătura hainei și mi-amintesc electricizant, că și haina mea...
Amîndoi, cu brațele întinse spre comutator — poate că nu vrea s-aprind lumina, se opune decît, iar de lupă nu-mi arde, și-apoi ar putea să vorbească, să-mi spună ceva — deodată soneria, tot de trei ori.
Dau să ies din cameră, el are aerul că vrea să mă urmeze, soneria țîrle exasperant, fac un pas, nu începem amîndoi, îl las să iasă el primul, mă așteaptă, soneria, mai fac un pas, mi-o ia înainte, mă opresc, soneria, se oprește și el. Îmbrîncesc și o iau la goană spre intrare, cine o mai fi?
Răsucesc ialele — nu, n-am leșinat, nici măcar nu m-am mirat, pentru așa ceva îți trebuie putere sau barem o conștiință clară a celor ce se întimplă-n jur — în ușa se află necunoscutul care, nervos, precipitat chiar, mă dă la o parte fără să spună ceva și înaintea-ză spre camera pe care tocmai o parăsisem amîndoi; îl urmez docil, cu ochii pe colțul batistei albe din buzunarul hainei, apoi mă întorc la bucătărie să-i aduc de mîncare; cînd revin, îmi întinde paharul. Ciocnim.
Încă o noapte — din cînd în cînd, pendula.

rioasă, un sentiment de vină mă copleșea pur și simplu.
— Ce vis! spuse învățătoarea făcîndu-și cruce o singură dată. S-a răcit cafeaua, mai spuse că să alunge din minte porcăria asta de vis.
Au luat ceștile pline ochi și au sorbit deodată, cu zgomot, așa cum pretinde doamna Dudilă că se bea cafeaua. Domnișoara Pop povesti mai tîrziu despre logodnicul ei care a fost un tînar înalt și slăbuț, foarte bun, plina lui Dumnezeu, era ca o fată fiindcă nu bea și nu fuma, nici nu înjură, cit era de mare avea în el numai suflet, pină și în degete purta suflet și în unghii. Doamna Dudilă știa toate acestea, iar învățătoarea plîngea sprijindu-și bărbia de palma dreaptă.
— Liniștește-te, domnișoară, liniștește-te, liniștește-te, o îndemna glacial, c-un automatism format în ultimii ani, liniștește-te, zău liniștește-te.
Învățătoarea însă nu reușea să oprească lacrimile, de aceea suspina periodic și avea senzația că se înecă dacă forțea liniștirea pentru care pleda femeia de alături. Avea aceeași senzație ca în copilărie cînd tatăl ei îi porunceau să înceteze odată. Orice strădanie, era de cele mai multe ori zadarnică, așa cum aceeași zadarnicie, sau aproximativ aceeași, o încerca și acum.
— Intrucît casa în care locuia doamna Dudilă avea ușa chiar la stradă, strălîm în numai pe jumătate închisă în uniformă militară — se hotărî să încerce aici, nemaifiind obligat astfel să se păzească de eventualii cîini din curte. Bătu în ușa, apoi intră în antreu după ce constată că este descuiată. Mergea greu, la ficcare pas trupul său zvîcnea înainte, împins de un mecanism secret, apoi se îndoaia imediat spre spate, smucit de același mecanism care, desigur, funcționa în două faze. Bocancii erau ridicaii preasus de către picioarele lui libertine și cădeau brusc pe pămînt, producînd un zgomot surd, parcă venit de departe. În antreu zgomotul pașilor se amplifică, astfel că femeile au devenit atente ca să-și dea seama de unde vin bufniturile acelea curioase și ce ar putea însemna ele. Totuși doamna Dudilă sări în picioare, hotărîtă să meargă dincolo. Atunci auzi rădăcina bății scurte și puternice în ușa camerei, apoi ușa se deschise imediat. Femeile îl priveau făcute, era liniște și se auzea cum mor celele în corpul străinului. Bărbatul rămase în prag, sprijinit cu umărul stîng de ușor. Încadrat astfel părea un tablou executat de un pictor într-un moment de criză sufletească. Nu era prea înalt, totuși mai mult decît de statură mijlocie, destul de slab și cu umărul stîng ridicat asimetric, încît lăsa impresia, probabil nici nu era numai impresia, că lipsește omoplatul și clavicula, iar pielea se sprijinea doar de capătul superior al brațului. Din piciorul stîng lipseau zece — cincisprezece centimetri, era vizibil mai scurt, pentru că în această poziție nu reușea să atingă pragul, altmădă ca o pendulă, mișcîndu-se înainte și înapoi la interval de aproximativ două secunde. Mai insistent atrăgea atenția față de culoarea pielii ruginite bine. Nasul și fruntea luceau ca aluminiul spre care este îndreptat un fascicol de lumină, de altfel aveau forme destul de curioase, ca și urechea stîngă, mult prea mică și subțire, asemănătoare cu cochilia unui melc. Spuse ceva cînd apărui în cadrul ușii însă femeile n-au înțeles mai nimic, ori pentru că erau emoționate, ori pentru că vorbele lui n-au avut nici un sens, pur și simplu.
— Poftim înăuntru, îl îndemnă doamna Dudilă. Tinea palmele lipite de abdomen, palma dreaptă peste palma stîngă, și mișca degetele într-un ritm lent, pe rînd, gest din care nu se putea deduce dacă în acele clipe femeia era copleșită de curiozitate sau neliniște.
Peste cîteva ore, spre seară, s-au strîns în camera doamnei Dudilă șaptesprezece — douăzeci de femei, cele mai multe tinere, îmbrăcate curat, stăteau liniștite pe scaune și în picioare, mișcînd din cap aprobînd sau respingînd cite un stînd născut în mîntea lor, tăceau mereu, lineau miinile în poală și îndoite pe piept, așteptau, asteptau. Rochiile și baticele păstrate pînă atunci în lăzi bine închise, îmbrăștau un miros ambiguu de levănțică, pantofii negrii, aproape noi, luceau la razele soarelui coborît spre orizont, și batistele umede și boțite se ghemuiau în palmele femeilor, ca niște pui de vrăbîie neajutorate. Doamna Dudilă privea pe rînd fețele calme din jur, apoi muta privirea asupra bărbatului rămas nemișcat pe scaunul de lingă sobă. Ochii lui mici, fără gene, împinși adine în orbite, încît păreau două găuri făcute de un țînțas destoinic,

I. NEGOCIȚESCU

Teorema

formă stărînd prin atîtea nesăbuite zăpezi des pămîntă nebune fecioare la necropala mea calmă și silnic legună prin liberele corpului tău. Lăsa spre mai tulbure blond sub trufie și mai dăimon și mască-n o mie cu opt sute șase german a din ruinele-i tinăr să țînșez și orb mă lăsați clipă ferice ar fi poezia și singe pe veci

VALERIU OIȘTEANU

Depeșă de cînepă

Deodată deslușesc dantelele intacte ale insomniei perpelue
Deodată regăsesc asaltul pleoapelor ca a ștafetă a vorbirii mioape
Deodată acel trison fără carne, fără sunet, fără marmură
Deodată insalubrele sicrie curgînd spre oscilații orhicunoscute
Neașteptatele rafale sentențioase ale depeșei de cînepă
În fiecare detunătură același alb al devenirii electrice
Același podiș nemișcat al facilor de flux
Același locutori ai miradenilor rituale
Și dincolo de toate acestea se întînd religii nesfîrșite de elefanți,
Compartimente din piele de delfin
Închise la mare distanță de diapazonul gala să explodeze
Peste imobilități eruptive ale regnului ombromagiei
Subit abandonate de memorii inundate
În largul acestor continente prospăt țencuite
În culele cărora cotrobăie râni de trăgезime sinului.

MARA NICOARĂ

Pietrele

Să nu loviți pietrele.
De veți da, va curge singe.
De atîtea mii de ani
Blestemul în ele plînge.
Am lovit atîtea nimburii
Încît veșnic ele sint
Noaptea păscurile de stela
Mușcate ziua de vînt

MIRCEA IOAN CASIMCEA

bărbații

Doamna Elena Dudilă povestea visul din noaptea trecută. Nu vorbea spre interlocutoare, ci spre ceștile pline din care se ridică ușor a-burul aromat și curtenitor, și în același timp privea spuma formată din sute de balonașe cit gămălia acului, care se spargeau într-un zgomot abia perceptibil. Cealaltă era învățătoarea Natalia Pop, o domnișoară bătrînă foarte cumsecade, mărunțică și slabă, căreia fostul ei logodnic i-a promis că o va lua cu el la război, în raniță. Tăcea și privea atentă ridurile doamnei Dudilă, genele mari, părul sur, buzele subțiri, croite improșabil, apoi nasul mic și cîrn. Astfel femeia era distinsă și cochetă, încă frumoașă și mereu solemnă, chiar dacă nasul ei ținea să sublinieze că ar fi o feticșană îmbătrînită deodată, peste noapte. Se stabilise în săt de la începutul războiului, imediat după concentrarea bărbatului, a părăsit Constanța și a venit aici la o rudă ceva mai îndepărtată. Domnișoara învățătoare a rămas singura prietenă a doamnei Dudilă, vine zilnic la ea, beau cafele din surogat și scot la suprafață amintiri de toate soiurile, le șterg ușor de praful vremii, apoi le privesc și le comentează cu gravitate.
— L-am visat pe Dada, domnișoară Natalia, spunea doamna Dudilă în vreme ce privea ceștile, nu l-am mai vădit de opt luni. Era în rași și se făcea că habar n-am prin ce împrejurări am ajuns și eu acolo. Doamne ferește, să nu mor prea repede. Dodu devenise după atîția ani nervos și plictisit, îi era prea bine și nu mai putea să îndure calvarul acela. Să mă ferte bunul Dumnezeu, dar bărbatul meu se săturase și cit timp am vorbit cu el n-a stat nici o clipă liniștit, manifesta o surescitare nervoasă pe care pămîntenii n-o pot explica și nici măcar bănui. M-am cutremurat în somn, după aceea m-am trezit brusc, eram amețită și simțeam o neliniște cu-

priveau inexpressivi, podeaua iar pe arcade sprîncenle erau aproape inexistente, în fine pe cap citeva fire de păr, subțiri ca puful, se zăreau lipite de pielea asudată. Tăcea mereu și n-a mișcat nici o mină, nici un picior, nici un deget tot timpul din urmă. La început a-ncecat să spună ceva însă cuvintele nu se deslușeau, se zbăteau și se loveau de cerul gurii făcînd numai un clămpănit ridicol și sinistru, o rimă la galopul cailor de asfalt. Poarte rar se auzea cite o literă nealterată și din acest motiv strănu gestuicula furios, deznădădăuit, mișca miinile într-o învălmășeală de gesturi, ca și cum, spre exemplu, doamna Dudilă le-ar fi legat cu atîtă subțire și le-ar fi dirijat într-o manieră irațională să strînească hazul acestor femei cernite. Ele au plîns cu batista la ochi, cu fruntea aplecată, apoi bărbatul s-a decis să renunțe, în fine femeile s-au liniștit încet, încet, gata să înceapă iarăși o dată cu o nouă tentativă a străinului de a se face înțeles. În momentul cînd s-a hotărît să tacă, deschise gura și lovi cu arătătorul de citava ori în cerul gurii și se auziră niște sunete de clopot, grece și lugubre. Atunci femeile au tresărit, au ridicat ochii din batistele ude, au dus miinile la piept, în partea stîngă, toate deodată, și au început astfel într-o așteptare prelungită. Bărbatul însă tăcuse de mult și rămase nemișcat pe scaunul lui albastru fără spătar. Numai Salomeea singură a continuat să plîngă încet țînind batista la ochi, brodiind suspinele ei cu lacrimi mici și uscate, apoi se liniști fără ca cineva să intervină, s-o mîngie și s-o consoleze.
După ce s-a înnoptat femeile au plecat pe rînd, cite una, cite două, așa cum au venit să-l vadă, și-au dezmoțit oasele, au mișcat capul la stînga și la dreapta, hotărît și repede, spre stînga și spre dreapta, spre stînga și spre dreapta, confirmînd astfel nekarea speranței care le-a rchemat aici. Îl priveau încă o dată din prag, a-plec capul să-și ia astfel rămas bun, să-i ureze drum bun, în fine leșeau încet, temîndu-se parcă să nu trozească pe cineva din somn, țineau privirea în pămînt și miinile strînse la piept, mergeau așa pînă la casele lor și se despărțeau într-o tăcere grea ca întunericul prin care ele dădeau impresia că plutesc. Numai Salomeea rămase ultima, stătea nemișcată pe scaunul fără să știe cînd au plecat femeile. Își promise privirea asupra străinului, însă acum nu mai deslușea nimic, trupul lui se metamorfozase într-un nor de ceață depărtat sau într-o pinză cenusie țesută de ea la război. Nu-și mai simțea trupul, trecuse parcă în neffînă, doar sufletul și ochii și priveau prin camera doamnei Dudilă, se învîrteau în jurul străinului fără să înțeleagă rostul prezenței lui acolo. Plecuse apoi domnișoara Natalia Pop, însă gaza continua să aștepte răbdătoare pe taburetul înalt, în aceeași neniscare și tăcere, momentul cînd Salomeea se va decide să se ducă acasă.

GRIȘA GHERGHEI

cîntec pentru umbre

mă gîndesc că voi ați scăput prin nașterea mea numai de moarte fiind singele meu nevoit să vă vrea sinteți primii hrăniți cu păcate de inger acum pe o singură culoare voi culca un număr ales la fel de departe de nevoia voastră de gesturi și prin timpul fără întîmăli nu mă voi vedea decît eu nebulul care v-a închis în hotarele lui pămîntașii să răspundă cu o singură dra gaste și primind în puterea lui puterea pedepsei pentru cel ce va fi neiertat

cum se duce

cum se duce cuvîntul cu toate ale lui lăsîndu-ne umbra treptat radiitoare cum se duce cuvîntul și noi ne jucăm cu absențele lui pe slerturi și jumătăți de întoarceri cum se duce cuvîntul și poale murim pe lingă alte-nchipuirii ce-ale noastre

numărul negru

imi flutura între umeri o pace de seamă pentru umblelul meu de deasupra pot zice că încă nu știu despre numărul negru nimic sufletul vine cu firul întins ain cuvînt în cuvînt pînă la ultimul semn pe pămînt unde aerul doare și ochiul nu vede de mult prea aproape ah doamne în cite firul cel negru urmind prăbușirea va putea să se-noadă

copacul vorbise

copacul vorbise și verde și verde cineva se juca sub pămînt și să nu se mai știe înții și înții cine se bucură acolo am fast ispitii cu trupul femeii ierlat de încă o umbră și verde și verde e tot împrejurul dintr-un singur cuvînt

ritm

cum cerul se juca de-a rujul de buze era-i nespus de frumoasă și întimplările aveau importanța fructelor furate cu sinul în timp ce stăpînul blestemului rămînea în averta imaginii pulpelor tale de porțolan mai firziu cineva îmblînzea cîteva locuri de cub acolo unde urma cîlcăielor trebuia să renunțe la încă o vară

MARC SAINT-SAENS : CLAR DE LUNA

Poetul și Wagner

Arta lui Eminescu se atinge cu cea a pictorilor Renașterii, a vechilor manuscrise și a oricărui artist de prim rang. Nu aceasta poate face însă obiectul unei comparații. Există o doctrină estetică comună, corespunzătoare unei anumite stape de dezvoltare sau de decădere...

există nici durere, dar nici viață. Lohengrin se întoarce în lăcașul montan al lui Parsifal. Hiperton în curcubul său. Există la ambii creatori o suasă comună de inspirație: mitul germano-scandinav...

„Melodia trebuie să aibă naștere din vorbire” sună o definiție a sa, ca o parafrază la armonia versului eminescian. Se poate vorbi chiar de o influență wagneriană asupra lui Eminescu...

„Este fără îndoială o referire la ceea ce înfăptuiesc compozitorii în cultura germană și universală în general, o dovadă a receptivității lui în conștiința sa artistică.”

„Intr-adevăr așa apare bătrina căpetenie a Walstein în partea a IV-a. „Armura zărilor” unde izbâni în puterea lui prin atingeră în lăcașul temut de către pitiful Alberich...

„Das Rheingold” de Wagner, cit și în „Mureșan” lui Eminescu (episodul Ondina-Delfinul). Pe ultimul, ideea incusă să-l preocupe încă din 1866...

„Tragedia lui Wagner în general (Tannhäuser, Lohengrin, Olandezul zburător și toate celelalte) se sprijină pe fuziunea mitului popular cu muzica beethoveniană...”

„Interesul lui Eminescu pentru arta populară își are originea aștit într-un impuls interior cit în studiile de psihologie etnică întreprinse la Berlin...”

„Cădrul reprezintă un alt peisaj wagnerian. În întinșim în „Tannhäuser”, în tetralogia „Inelul Nibelungilor”. În actual I al lui „Siegfried”...

științului în conștiința a fost surprins de Wagner în legătură cu nașterea preluului la „Aurul Rinului”.

„Înapoiindu-mă în cursul după-amiezii acasă, istoricistul compozitorului m-am întâlnit pe o canapea largă, așteptând somnul doborât. Dar somnul nu veni și simții numai că alunec într-o somnolență, în timpul căreia mi se păru că mă confund într-un repede curent de apă...”

„Întregul aparat critic compus din subtitluri, bibliografie (p. 239-271) și index (p. 271-304) atestă o lucrare de tip serbordan; caracteristicile operelor, cu rezumate esențiale și cu inventarierea modalităților de expresie...”

„Idea unui Eminescu senin și melancolic, a unui Wagner amelodic și asurzitor este una din cele mai frecvente mistere de a superficialității prezente în mentalitatea consumatorilor de artă.”

„Dacă nu ne limităm numai la citirea antume eminesciane și nici la audirea unei singure piese de concert, observăm accoși” dubitare a conștiinței în preamomental doborâtelor care-i mistuie aștit pe Tannhäuser în grola Vinerilor...

„Există, asadar, un suflet simfonice vizuitor, o artă spre sublim, ponori contradictorii sau, după expresia lui Baudelaire, „două postulate simultane care dorm în orice om, în fiecare clipă...”

„Desigur, afirmația nu poate acoperi întreaga operă a celor doi creatori, alt de complexă și plinar sintetică.”

„Eminescu stă sub zodia „spațiului mioritic”. În „Lucaferarul”, viziunea cosmopolului nu e decit o transcendere a acestuia, o legănare de vâi și deauri din peisajul românesc...”

D. VATAMANIUC Ioan Slavici, opera literară

Intr-un breviar nu poate fi analizată și mai ales discutată satisfăcător o monografie și lucrul una care cristalează opera unui scriitor de mîna întâi în literatura română...

„Sfârșit-le de nuanță cu care începe correa de debut matur a lui Mihai Nenoiu sînt niște noțite descoperite niște febre lucide: Două sfârșit de nuanță se vor înregistra/ plînd în derivă/ printre banchize de somn...”

„Dar tot desătece seacă din absconse surse folclorice sînt și poemele necuprinse în acest ciclu. Printre simboluri și linii ieroglifice Mihai Nenoiu își definește cu mult calm temele cărții și poemele devin un fel de „preludiu la unison”...

„Cărtea de debut a lui Traian Reu, prezent în reviste cu versuri, mai ales în ultimii ani, ne oferă o poezie stenică în care elegia nu-și găsește un climat favorabil...”

„Începînd cu acest număr, LUCAFĂRUL deschide o rubrică permanentă în care se va ocupa de activitatea literară și artistică a revistelor liceale...”

„REVISTA „ZĂRI” — LICEUL 7 GALAȚI. Profesori îndrumători: Virginia Pleșcu, Elena Popoș, Mariana Badiu, Rugină Lică...”

„Deschidem în breac o piranoteză. Adăogînd LICEUL Nr. 3 la Liceul Nr. 7 (Galați) ne vine în minte recomandarea făcută în recent de maestrul Gogza în Contemporanul de a se da liceelor numele marilor noștri scriitori sau bărbați de cultură...”

studiată: albastru albastru albastru/ mai deschis mai închis mai aprins/ și în toate fețele albastru senin/ roșu galben roșu și negru/ albastru etc. Și totuși fără virgule și rîndurile așezate piramidal. Noi nu sîntem desuși dar păstrăm o minimă decență în fața cititorilor și chiar în fața noastră.

NICOLAE DUMBRĂVĂ Dumineca pădurilor

Nicolae Dumbrăvă nu e la primul volum de versuri dar Dumineca pădurilor constituie un nou debut prin impresia că poezia nu reușește (și nu ne vrea întodeauna) să asă să se detașeze de vegetal, nici atunci cînd apelează la versuri autorii, ca-n acei noiembrie bacorian, cu ore pluviale lungi, în care „strășite figi ca oglindile scăpate în tîm”...

„Dintre referințele decorative ale naturii (unor ciadnizată) poezia nu reușește (și nu ne vrea întodeauna) să asă să se detașeze de vegetal, nici atunci cînd apelează la versuri autorii, ca-n acei noiembrie bacorian, cu ore pluviale lungi, în care „strășite figi ca oglindile scăpate în tîm”...

„Desi aparent intimist, Nicolae Dumbrăvă încearcă o mitologizare a visetelor „coștii noștri se culcă seara pe bîșme și se trezesc dimineața pe vis”; într-un cîntec dedicat mamei adună seve din legendă Mesterul Manole („sîndă-tă-n mine o frumoasă Ană, să nu pot în noapte să mă prăbușesc”); în altul, scris pentru pămîntul țării mîngie devin un fel de „preludiu la unison”. Chiar într-un poem cu acest titlu o orchestra (filarmonică e formată din Optsprezece arăși înzăuți în negru și încă saisprece în fluturii la gît. Și încă unul însingurîndu-i în constelația Lirrei/ Și totuși Alpeții pînă la suflet în sunete”...

„Dincolo de această candoare magică a cuvintelor organizate în compoziții dominate de sensibilitate Mihai Nenoiu „structuri” de sentimente reci, exprimate nonfigurativ. În aceste simple insiruri de cuvinte, cu înepăsonalității moderniste dispore poezia care în poemele citate era o realitate. Aici Mihai Nenoiu își abrogă gramatica și logica din prima parte a cărții fără să aducă în loc o altă gramatică și o altă logică...”

„André Breton desătușase chiar estetica, dar în realitate o înlocuise cu o altă estetică. Ca să dovedim „acuzările” cităm un fragment de inutilitate

„Dorința noastră este susținută și de speranța, secretă sau mărturisită... și de exemple, devenite ilustre, din istoria culturii noastre. Ma mulți cărturari ai noștri, între care unul se numește Cosbuc, sau remarcăm mai tîrziu în paginile unor asemenea publicații. Prin urmare, o altă activitate se înscrie într-o preocupare, devenită de multă vreme glorioasă, a școlii românești.”

„Urăm succes harnicilor redactori ai revistelor de liceu și spor la învățătură!”

LEONARDO DA VINCI: PORTRET

TRAIAN REU Frica de somn

„Cărtea de debut a lui Traian Reu, prezent în reviste cu versuri, mai ales în ultimii ani, ne oferă o poezie stenică în care elegia nu-și găsește un climat favorabil...”

CRONICA REVISTELOR DE LICEU

„Începînd cu acest număr, LUCAFĂRUL deschide o rubrică permanentă în care se va ocupa de activitatea literară și artistică a revistelor liceale...”

„REVISTA „ZĂRI” — LICEUL 7 GALAȚI. Profesori îndrumători: Virginia Pleșcu, Elena Popoș, Mariana Badiu, Rugină Lică...”

„Deschidem în breac o piranoteză. Adăogînd LICEUL Nr. 3 la Liceul Nr. 7 (Galați) ne vine în minte recomandarea făcută în recent de maestrul Gogza în Contemporanul de a se da liceelor numele marilor noștri scriitori sau bărbați de cultură...”

„Dorința noastră este susținută și de speranța, secretă sau mărturisită... și de exemple, devenite ilustre, din istoria culturii noastre. Ma mulți cărturari ai noștri, între care unul se numește Cosbuc, sau remarcăm mai tîrziu în paginile unor asemenea publicații. Prin urmare, o altă activitate se înscrie într-o preocupare, devenită de multă vreme glorioasă, a școlii românești.”

„Urăm succes harnicilor redactori ai revistelor de liceu și spor la învățătură!”

„Deschidem în breac o piranoteză. Adăogînd LICEUL Nr. 3 la Liceul Nr. 7 (Galați) ne vine în minte recomandarea făcută în recent de maestrul Gogza în Contemporanul de a se da liceelor numele marilor noștri scriitori sau bărbați de cultură...”

Julia SCHWARTZ (studentă)

CHIRON

Sfârșit de vară

Am trăit ca un prost, mi-am spus destul, trebuie să fac altceva, altfel. Dar de plecat tot trebuie să plec mai devreme sau mai târziu, aici mă împiedică de ce-a fost, de ce este, de ce ar putea fi dacă s-a mai rămâne. Tot plec.

— Plec, i-am spus iar el m-a privit sters, deloc mirat, indiferent adică. Eram tânăr, aveam timp să dau cu capul de totii pereții, de fapt asta-l scosese, mi-a spus el o dată, numai așa înveți. Mi-am pus câteva lucruri într-un gomantăn vechi, nu prea mare, de carton, și asta doar așa, să simt și eu că plec, să mă prindă acea nostalgie ce precede de obicei călătoriile lungi, pline de inedit, de... I-am mai spus odată: — Plec.

Și chiar am plecat și doar când am ajuns la poartă am auzit din urmă glasul lui șters urîndu-mi: — Să-ți ajute Dumnezeu!

Nu m-am mai întors, nu mai aveam timp, voiam să ajung cât mai repede la gară, de fapt nu era gară aia, o hală înaltă bine zis. Oricum, voiam să prind cel mai rețed un tren indiferent dintr-o parte, înspire unct, să plec cât mai repede, să scap. Nu mă mai suportam acolo, în satul acela, puteam să merg pe toate ulițele cu ochii închiși, nu mă loveam de nici un stâlp, de nici o casă, de nici un copac.

M-am întors după un an, aproape doi, era un sfârșit de vară așa cum numai pe la noi poți întâlni și el stătea în cordac și privea undeva departe pentru că privirile îi erau aruncate peste gard și dincolo de gard, în afară de colbul drumului, nu putea fi decit departe. Eu eram mai slab și din cauza asta păream mai ciolanos, acum trebuia să mă răd mai des, de două ori pe săptămână, uneori de trei și el mi spunea: „Ai mai crescut”, deși eu știam că n-am mai crescut, dar l-am lăsat să creadă ce vrea, să se bucură și el.

— De ce nu mi-ai scris, m-a întrebat.

— N-am avut timp.

— Atunci e bine, mi-a spus. E foarte bine, înseamnă că ai făcut ceva pe acolo. Ce-ai făcut?

Nu i-am mai spus ce-am făcut, în momentul acela uitasem, parcă era un făcut, sau dacă chiar i-am spus, i-am spus desigur altceva. De fapt și el mă întrebase doar așa, ce-ar fi câștigat dacă ar fi aflat? Am intrat

în casă, el înainte și eu după el a scos din bufet niște pine și brânză și din cămară a adus o sticlă pe jumătate plină și câteva roșii.

— Ți-o fi foame... — Mi-e!

Întii am băut apoi am mâncat mult, mult timp adică și nu l-am privit deloc. Îl banuiam însă, alături, frământându-și mințile fără nici un motiv.

— Dumneata ce mai faci? — L-am întrebat cu gura plină dar el tot a înțeles, cred că se aștepta la întrebarea asta.

— Eu? Nu nimic... Adică ce-am făcut întotdeauna, nimic altceva...

A luat și el o bucată de brânză și pine, pinea a fărâmițat-o între degete și a adunat-o în palma făcută caș apoi s-a aplicat puțin pe spate. Mesteca rar sau poate nici nu mesteca, mura doar ducându-l dintr-o parte în alta printre gingiile lui goale.

— Mai pleci? m-a întrebat el turziu și eu am știut că de când am plecat el tot la întrebarea asta s-a gândit, cum să mi-o pună, ce cuvinte să aleagă. Glasul îi sunase șters, fără nuanțe, părea o întrebare ca oricare alta, dar eu n-am mai putut minca, un nod mi se urea în gât și-mi era ciudă. Am trecut dincolo, în camera mea și era exact cum mi se scria pe schimbe mereu locului lucrurilor prin casă. Patul meu era acolo în colț, masa, dulapul, în cealaltă parte a camerei, tot două scaune, același preș pe joc și drept înainte, pe peretele din față, tabloul lor, ei doi, el și mama de când au fost tineri, mire și mireasă și știam bine că tabloul n-a fost acolo niciodată, a fost în cealaltă cameră de când îl știu eu, adică de când o știu cu pe mama aceea din tablou pentru că pe alta tot n-am cunoscut-o.

— Mai pleci? — El niciodată nu-mi pusese de două ori aceeași întrebare. M-am mirat dar numai pentru puțin timp pentru că apoi am început să mă dezbrace încet, foarte încet, privind în jur și cum stătea acolo în ușă, a tresărit, aducându-și aminte de ceva, desigur, și aproape precipitat a rostit:

— Poate vrei să te speli... să-ți pun apă... desigur, vii de la drum, poate vrei să te speli...

DOINA ANTONIE

Secțiune într-un arbore

Diminețile răzbat pădurea desfăcând nodurile albastre irumperea ceței de noapte.

Cind lupta se stinge neobosită, pasărea colindă copacii podobindu-le ramurile cu arcuiri sonore.

Să fie privighetăoarea cea dintii!

Spre mine

Fusese lângă noi liniște aceea

pornind dintr-un punct medial

Crescând înspre tine scăzând dinspre mine

Cuprinzându-te doar pe tine

Apoi. Te căutam.

De fapt carele mele urind pulbera drumurilor

alergau în urma ta.

Urmă de scut cu răsfringeri de sori.

ȘTEFAN PÎRVU VIOREL VARGA MIHAELA CARP

Să-mi amintesc...

Să-mi amintesc nașterea dinspre moarte — un ochi care m-apropie de lucruri, o pasăre huliță de vrăjitoare — un om privindu-se-n adânc să se cunoască.

Să-mi amintesc cum a crescut iarbă, sărbătoare a pământului în sărbătorile de primăvară

și numai eu între copaci și aștept — aștept — și-n naștere, melc răstăgănit, chipul

Șarpe inserat

La rotundul pietrei, cioplitorul vetrei, dreapta căduțind

Pașărea locmită, cîntecul de singe stă în creșteri creșteri de trei ori într-unul căduțindu-și drumul — aripa în zodia părăsită

Ciuf în așteptarea morții-n mame de amurg — apele ne unesc în cuvînt

La început se scurg — părăsirea casei blestemînd — șarpe inserat.

Nu vînd timp

Vai niciodată nu vînd timp nimănui

las toate cădăturile Jezbrăcote de umbre, ca lebăda printre stele poză la cîntecule ofilite

vreau clipa aceea rotundă cu servieta împovărată de amintiri, să-nvăț cîntecul lunii sărutat de întuneric

și-apoi să zbor cu lumina-n trup spre balovani.

Joc sferic

Mă ascund ori de cite ori ninge cu mireșme de poeme

peste gîndul tău dar uneori rămîn în cuibul umbrei și cîntez acolo timpul pînă devine rotund ca sinii mamei.

Uneori

imi închipui că ne iubim prin sunete

surziți de atîtea chemări mai bătrîne chiar decît lumina

Și poate vom ajunge la marginea îndoielii cuminți ca doi lucreri ce se ascund

în fîptul apelor cu trupurile ude de promisiuni

uneori.

Toamna îndrăgostiților

Subt ceruri îmbătate de trunze — buze de sărut pentru vînt — ne arde auzul același cuvînt și uși cine-ai fost... și uși cine sînt...

Și numai cocorii măi încearcă s-adune un car, să-l aducă-napoi cînd singuri, o, Doamne în noi — printre dune — plutește un chip de nisip

al nesfîrșitelor toamne...

Cîmpia îndoielii

Fără cicatrice de patimă cu privirea sdrănită de umbra iarbă nu mai poate ascunde

și încă un zeu se preface în șarpe și case nu mai sînt... Din ce-ai fost

păianjenii și-au făcut unealtă de plîns pentru catargul de strigăte

negre și facul și a ars și legenda și pășiri nu se mai nasc de cenușă

și stelele au rămas steapre de semne

și nu mai știu din cîț preonimic și preonimii mi-am făcut potecă pe aici...

ION MĂRGINEANU

Și-atunci...

Abuie să ne luăm toate amintirile cu noi ori și cit s-ar lăsa umerii la față și oricî s-ar vâjeia carnea mulată dintr-o întimplare la

cînd o să obosim nu le-am mai putea ridica de la pămînt și-atunci cu viața unul va rămîne mereu în urmă de celălalt și...

Hălmăgiu

am venit să mai lași și tu din dragoste și să mai adaog și eu puțin și-apoi vreau să punem un pumn de lacrimă la rădăcina soarelui poate că într-o zi cînd lacrima va crește mare ne va lua cu ea — dragoste în lume!

Mă-apropii

o pasăre scoabește în fum stă la marginea lui, se apleacă, și cu palmele bea, se apropie vreo nuntă în sat în cîntecul mea deși fumul se cam bilbie într-un bust imperfect împrejur pasărilor s-au făcut fete mari în sat nu mai încap pe la streșini își însemnă urmele în lemn și își caută mire.

Sfat la întoarcere

sătenilor mei nu vă mai certaiți pentru mina aceea de arbori scoasă din rădăcini aseară pe vînt de uritul pămîntului în locul ei o să ridic un cîntec să nu fie satul știțib într-o parte

ION LOTREANU

Autumnală

Cînd trec pe sub fereastra ta, Parcă plutește printre padgarii în care sevele se zbat. Ca peștii albi pe scutul morii. Iar cînd mă-nclin prin via

coapță și fire de păianjen rup, Fașnește ploaia în adîncuri Ca singele la tine-n trup. Și nu știu dacă-n roua caldă Nu se ascund de iarbă norii... Ori crește via sub ferestre, Ori tu adormi între padgarii.

Săpunul

Și bulgărele de lumină În palme chinuit ca-n clește Aluneca din tină-n tină Prin pinze albe ca un pește

Se tingua prin ogii solare Ca ramurile în chilim Cînd pier puzderii de ninsoare La nunta unui anonim

JEAN LURÇAT : TAPISERIE

LAURENȚIU CĂRSTEAN

Și acum între brațele albe

Și frig mi-e miinilor unei Heloise seara tirziu întorcîndu-mă acasă printre păsările bolnave sufletul bătrînului clown luncînd pe umede ziduri hohotele gonind întimplarea la marginea prăpastiei dinspre ziuă cînteculă frig mi-e miinilor mai de mult ascultînd cîntecul despre neînchipuit de frumoase nopți în preajma cîmînilor de decembrie visam miini umbrite de cîmpii radiatoare și acum aici aproape între brațele albe ale gîndului meu nu mai pot înțelege nimic Heloise alădată s-or fi aprins nesfîrșitele ruguri de noapte de-o noapte înconjurînd aburitul riu de care ne temem oricînd

Această noapte ca o altă corabie

Pentru că era noaptea Heloise și se făcuse atît de tirziu în toate ceasurile acestui pămînt pentru că nu mai puteam fi arbori iată cum se întunecă dintr-odată acel semn și cit de triști ne tiram prin apele lacului dintre noi am fi putut pleca pînă cînd această călătorie putea să devină obositoare pînă unde se povestește despre dragostea fetelor la marginea lunii Heloise această noapte ca o altă corabie o cit de ciudat alergam deasupra cîmpiei vinovat de albe venisem să plîng lîngă păsări se făcuse atît de tirziu.

LIVIU CONSTANTINESCU

Valea Plîngerii

Din clișă albastră, lucioasă Din cor de sălcii își smulge Trupurile roșii, ca mai apoi să-și curgă Lăfele înfrînte către crucile speranțelor Otrăvitoare fumerole de ceață grea,

Amintiri, strigătoe moarte a doua oară Ce-ar vrea să mă sfîșie cu gingiile lor Goale de viitor și doar mă-mbăloșează Cu remușcări în care mă-ncurc, alunec Și cad, și n-am de ce să mă lovesc Și nu mai vrea odată să plouă...

Sens

Nu, nu vreau s-adorm Deși bucuria-mi toarce caldă-n brațe Și pernele-i sînt moi Vega e-n mine, albastră, rece, Adînc, absolută... ei do, himerică Nu știu ce vreau? Ba do, Vreau să n-ajung.

Adunarea generală a Asociației Scriitorilor din Brașov

Sîmbătă 4 aprilie 1970, la Brașov, s-au desfășurat lucrările Adunării Generale a Asociației Scriitorilor din Brașov, pentru analiza muncii pe anul 1969 și alegerea noului comitet de conducere. Au participat scriitorii, membri ai Asociației, din orașele Brașov, Sibiu, Hunedoara, Petrosani și București.

Raportul de activitate a fost susținut de Radu Theodoru, secretarul Asociației, care a pus în valoare succesele literare și de activitate obținute ale anului trecut, potrivit sarcinilor asumate de comitetul de conducere la constituirea Asociației,

precum și dificultățile întâmpinate pe această perioadă.

Pe marginea raportului au luat cuvîntul următorii scriitori: Pop Simion, Iv. Martinovici, Ștefan Stătescu, Emilia Milicescu, Dan Constantinescu, Ioana Postolnicu, George Botor, Nicolae Chirica, Costin Costinel, Dan Tărcăliă, Radu Selejan, Ion Th. Ilea, Ion Grecea, Ingmar Brantsch, Radu Theodoru și Traian Iancu. Luările la cuvînt au prilejuit o nouă afirmare a estelentei rolului pe care Asociația de Scriitori din Brașov l-a jucat în multiplele sectoare de activitate ale membrilor săi, îmbogățind cu sugestii și propuneri prețioase planul de muncă pentru anul în curs.

Apoi Adunarea generală a ales, prin vot secret, noul comitet de conducere al Asociației Scriitorilor din Brașov în următoarea alcătuire: Werner Bossert, Gherghinescu Vania, Georg Scherg, Dan Tărcăliă și Nicolae Tăutu; ca și Comisia de cenzori formată din: Iv. Martinovici, Emilia Milicescu și Haralamb Zîncă. Secretar al Asociației Scriitorilor din Brașov a fost ales dramaturgul Dan Tărcăliă. Lucrările adunării au fost conduse de Laurențiu Fulga, vicepreședinte al Unitii Scriitorilor.

ÎNȚÎLNIRE CU LENIN

(Urmare din pag. 8)

Problemele educației și ale moralei preocupă pe Nadejda Konstantinovna care a fost cîndva învățătoare. Interesele pedagogiei sînt și astăzi vii în sufletul ei. Cu perseverență, sprijinită din plin de Ilici, ea studiază în continuare cărțile celor mai buni pedagogi din Europa și America, deși treburile curente sînt multe și cunoaște din observații proprii, într-o măsură sistematizată, programul de învățămînt de la Geneva și Paris. Se gîndește să scrie o lucrare pentru care a găsit și titlul: „Învățămîntul public și democrația”.

Se vede că replica critică a soției nu este chiar o întimplare neobisnuită. Bătrînul a încercat-o! Dar el ride.

— Nu sînt eu chiar prostul acela care să nu înțeleagă... Găsim noi o modalitate de a nu sări peste cai.

Apoi rostește în limba franceză un afirmativ al lui Napoleon care-i place foarte mult. În traducere sună cam așa: „Mai întîi ne încăierăm după aceea vedem ce facem”.

Întelegerea s-a stabilit. Nadejda Konstantinovna pune în fațurii niște pilaf. Vladimir Ilici îl întreabă din nou pe Kaurov:

— Ei, cum rămîne deci cu matematica?

— Vladimir Ilici, eu am luat hotărîrea.

— Poate te mai răzgîndești?

— Nu, am hotărît definitiv.

— Ei, atunci să rămîna așa. Și acum povestește mi de Baku. Ai participat la lupta sindicatelor?

— Căpătînd un răspuns afirmativ, Lenin exclamă bucurat:

— Asta-i foarte interesant!

Mîncînd cu poftă și totodată nu pierde vremea, pune întrebare după întrebare. Caută să afle amănunte despre felul cum s-au constituit sindicatele, despre relațiile dintre muncitorii petrolului și așa-numiții „maestri”, despre greva generală care a stimulat masele muncitorești, despre alegerea delegaților care să poarte tratative cu industriași, despre manifestele bolșevice care au luat locul ziarului de partid lichidat. Lenin e dispus să asculte și consideră că pe care le face din cînd în cînd Kaurov, dar prin mimică și exclamații „asa, așa”, îl îndeamnă să stăruie mai mult asupra faptelor, a diferitelor momente, chiar a scenelor. Proțuiește momentele concrete, vrea să cunoască mai repede figurile vii caracteristice ale muncitorilor, parcă ar dori să intre în casele lor împreună cu Kaurov. „Dumneata unde ai locuit? Într-o familie de muncitori? Cit plătea? Ce buget avea familia? Așa, da, da”. Îl interesează ce fac conducătorii organizației bolșevice din Baku, care n-a fost desființată în ciuda numeroaselor pierderi. Pe unii dintre ei Lenin îi cunoaște personal de la Petersburg sau i-a întîlnit în străinătate. Cînd e vorba de meșterii în ochii lui apare o lucră de răutate, pe care nu socotește de cuvîntă să o ascundă.

Lenin nu dă sentințe, nici nu trage concluzii moralizatoare. Kaurov în schimb se lasă ademinit din cînd în cînd de intenția de a dezvolta o idee cu caracter general (mai tirziu i-a părut rău că a avut inspirația nefertită de-a expune adevăruri banale).

După masă se bea ceai. Lenin pune o problemă nouă:

— Ce-ai văzut în Belgia? Pe socialistii belgieni i-ai cunoscut?

— N-ai putea spune că i-am cunoscut, dar am fost la vreo două conferințe ale lui Wandervelde. Și chiar am avut ocazia să stau de vorbă cu el.

— Ce impresie ți-a făcut?

— O personalitate atrăgătoare. Un orator de talent. Și un om extraordinar de erudit. După părerea mea e foarte potrivit pentru munca de președinte al Internaționalei.

— Hm, hm...

— Și de ce nu? omul acesta are talentul de a stringe pe alții în jurul său. E un talent deosebit, Vladimir Ilici. Vreau să vă spun de altfel, că în timpul conferinței a emis o idee interesantă din punct de vedere teoretic: după părerea lui socialismul belgian are misiunea de a contopi într-o sinteză originală specificul mișcării germane, britanice și franceze.

— Hm... Dar despre cea rusă a spus ceva?

— De cea rusă n-a amintit. Totuși judecînd după simpatia cu care m-a primit — și-i spusesem că sînt bolșevic — putem să cotăm că ne înțelege. Și dacă noli...

— Ce naivitate! Exclamă Lenin.

Kaurov e uimit. Ochi lui albaștri se îndreaptă întrebător spre Krupskaja. Dar a creasta dă din cap a aprobare. Atunci întreabă:

— La mine vă referiți, Vladimir Ilici?

— Doar nu la Wandervelde! Ca să vezi, te-a cucerit cu politetea lui!

Ilici se scoală de pe scaun, e scînd dar vinșos. Haina-i e desfăcută. Gestul obișnuit: degetul mare al miinii ține vesta la subțiori. Pumnii mari sînt strînși pe piept. Cuvintele sînt ironice.

— Ha, ha, ha. Un socialist plăcut sub toate aspectele! Amabil, dragălaș, cumsecăd, politicos! Dar trebuie să știți că virtutea care este exprimată prin absența precizării, prin absența unui punct de vedere clar, poate trezi replici, această virtute este egală cu zero. La vremea lui despre asta a scris bine Belinski. Și bătrînul Bakunin. Să ne ferească Dumnezeu de socialistii plăcuți. Încearcă să pui mina pe unul ca asta. Ți se scapă fără doar și poate. Auzi, stringe pe alții în jurul său, ha, ha! Stringătorul asta al dumitale ne-ar fi trimis pe noi bolșevicii — urți, nesuferiți pentru el, — cu cea mai mare plăcere, cu mina cea mai amabilă în Infern sau poate chiar pe rug. Nu dragul meu, du-te la facultatea de matematică, numai la matematică.

Nadejda Konstantinovna, subliniind tonul lui Lenin, continuă:

— La țară, la mătusa, la Saratov, în fundul de provincie.

Vladimir Ilici începe să ridice. Risul îl face să-și piardă supărarea. Lasă mințile în jos, te bagă în buzunar.

— Ia te uită ce apărătoare de nădejde ți-ai găsit.

Pe buzele lui Kaurov apare un zîmbet.

— Nadia, continuă Lenin, am impresia că mai ai ceva de lucru cu tovarășul Vano.

Krupskaja a strîns vasele și a șters bine de tot mușamaua.

— Haideți, să mergem.

Toți trei ies din bucătărie. Krupskaja și Kaurov intră în încăperea pe care o cunosc tem, unde stau pachetele de ziare. Lenin privește cu aceeași plăcere pe care i-o remarcasem și înainte Kaurov toată această gospodărie ziaristică.

— Îi batem, îi batem, în stil proletar! exclamă el. Sîntem puțin, dar sîntem puternici! Sîntem puternici pentru că sîntem în adevăr uniți. Există oare în Rusia un alt partid atît de unit? Ce crezi?

În acest „ce crezi?” se simte arăși o invitație la dispută. Lenin a creat partidul care a dovedit că este de viabilă disciplină și o structură profund centralizată, principiul în trodus de el pentru a câștiga victoria. Vladimir Ilici stă citeva clipe în dreptul ușii apoi se retrage în odaia lui.

Este o oră, o oră și jumătate Nadejda Konstantinovna îl conduce pe Kaurov în antreu.

— Volodea, strigă ea, vino să-ți iei rama bun.

— Prin ușa întredeschisă Kaurov vede cărți și iar cărți pe rafturile ce se ridică pînă sus în tavan, pe masă un teanc de hîrtii, o foaie scrisă dar încă neterminată.

Lenin iese în vestă și-l privește din capul pînă-n picioare pe fostul student de la Liege: slab, cu nasul ascuțit, cu sprincene negre și groase, cu cămașa caucaziană peste pantaloni, susținută de o curelușă subțire. Părul bălăi îl este acoperit de o pălărie de pai, cum părău în străinătate. Lenin începe să ridice.

— Ai un aer arhicongspirativ... Așa cum ești îmbrăcat acum nici un agent secret n-are să te recunoască în Rusia...

— I-am spus deja, rostește încet Nadejda Konstantinovna.

— În cazul acesta îți doresc numai bine tovarășe Vano... și apoi după o clipă de chibzuală Lenin repetă: Vano... Numai Iva nușka cel prostuț să nu fi.

— Mă voi strădui Vladimir Ilici.

Din nou cele două miini se string bîrbă tește.

— Ai o mină tare, spune Lenin, nu cedezi Stringerea dumitale de mină se ține minte. Ei, tovarășe matematician, dacă o da Domnul ne-om mai vedea.

Și iată peste zece ani în clădirea comitetului de partid din Moscova în această încăpere de lîngă scenă Kaurov, care întie timp chelise (încea în mină chipul militar cu planșeta pe umăr, s-a întîlnit din nou cu „Ilici”).

Nu odată în anii revoluției avusese prietenul Alexei Platonovici să-l

Întâlnire cu Lenin

Seara festivă, organizată de comitetul de partid al oraşului Moscova cu prilejul aniversării a 50 de ani de la naşterea lui Lenin s-a desfăşurat în absenţa celui sărbătorit. Unii povesteau că Lenin a ironizat ideea de a organiza această festivitate şi adresându-se sisei cu cuvintele lui Cehov „proa stimată dulap” a refuzat în ruptul capului să joace rolul de sărbătorit...

...După ce s-au terminat discursurile s-a anunţat o pauză. Cel ce luaseră parte la intrarea ieşiră în coridor, coborâră scările şi intrară în vestibul. Unii dintre ei o porniră chiar spre curte unde se zăreau tufişuri goase, încă nemfroziate, cu mugurii umflaţi; adia un vânt de aprilie care se răcase odată cu lăsarrea serii. Numai cel ce era într-adevăr nevoit să fie în continuare putea să renunţe de-a rămâne în continuare la festivitate. Căci toţi aşteptau sosirea lui Lenin. Pe nişte căi necunoscute, cărora pe front li se spune „telefon soldătesc”, s-a răspândit vestea că Nadejda Konstantinovna Krupskaja îi telefonase lui Lenin, anunţându-l de încheierea discursurilor jubiliare, şi el şi luase maşina ca să vină.

În timpul pauzei scena rămăsese goală. Pornind de pe una altora care scuseră pe scune sau asemenea lui luaseră loc pe scări, în faţa ei se aşeză Alexandru Platonovici Kurov salutându-i vechii prieteni şi schimbând câteva cuvinte cu ei, intră în odaia din vecinătatea scenei. Deşi destul de mare încăperea era ticsită de oameni care se mişcau, vorbeau, rideau.

Alexei Platonovici scoase o ţigară şi se îndreptă spre fereastra larg deschisă în jurul căreia se îngrămădiseră fumătorii. Pe neaşteptate o uşi laterală se deschise şi intră grăbit, Lenin aproape ciocnindu-se de Kurov. Într-o mină ţinea un dosar, cu cealaltă îi descheia pardesul cu guler de catifea ros, cum părea încă în străinătate. În cap purta eterna şapcă rusească pe care nu o mai părăsise probabil din clipa în care se întorsese în Rusia. Cozorocul nu ascundea strălucirea vie a ochilor cu tăietura lor puţin prelungă, accentua parcă acest chip cu trăsături mongolice, umeri obrăzilor ieşiţi în afară. Nasul gros, gura mare, în colţul buzelor o umbră de zîmbet, barba şi mustăţile de un castaniu-roşcat închis, destul de înclinate — de mult se vede că nu mai intrase foarte frizerului în ele — toate aceste trăsături îl făceau asemănător şi cu un profesor şi cu un ţăran, rămânând în fond specific ruseşti; precum se ştie profesorii în Rusia aduc nu arareori la înfăţişare cu ţăranii.

Lenin fusese cît p-acei să-l lovească pe Kurov cu uşa şi îşi ceru scuze.

— Iartă-mă, te rog.

Apoi, aruncându-i o privire mai atentă, exclamă:

— A, matematicianul! — Să trăieşti!

Şi întorcînd brusc capul, strigă:

— Nadeia, unde eşti?

Pe uşa laterală apăru şi Nadejda Konstantinovna care abia reuşise să-şi ajungă din urmă soţul, rumenă la faţă, parcă întinerită în această seară de sărbătoare şi pentru ea.

Purta o rochie lung de culoare închisă care atîngea prin lungimea ei gîtelele greoaie, cu snur. Chipul ei nu avea trăsături fine. Din potrivă era parcă cioplită din lovituri masive, ceea ce îi dădea o înfăţişare oarecum de femeie din popor. Nu e de mirare că la sfîrşitul veacului trecut Krupskaja, care trebuie să spunem absolvise liceul cu medalie de aur, punîndu-şi o basma în cap pătrundea în chip de muncitoare în barăciile-dormitor ale fabricilor, greu accesibile pentru propagandiştii sau în acelaşi chip de muncitoare îl vizitase pe Lenin în 1917 în Finlanda, unde acesta se afla în ilegalitate.

Cu un gest neaşteptat de feminin, de parcă într-adevăr şi-ar fi regăsit tinereţea, ea şi-a îndreptat părul strîns la spate într-un coc simplu, prins în câteva ace de cap. De astădată nu mai părea puţin adusă din umeri ca de obicei.

— Gură cască ce sînt, rosti ea cu o voce joasă. Apoi îşi trase sufletul. Uf, mi s-a tăiat răsufierea, alergînd după tine!

Pe dată Vladimir Ilici îi dădu seama că o lăsase în urmă:

— Naiba să mă ia, iartă-mă... cum de n-am observat?

Îşi scoase şapca, dezvelînd capul viguros, chel, pe care de nenumărate ori îl vor descrie mai tîrziu aţiţia. Nu arareori în aceste descrieri figurează numele filozofului antic Socrate: o frunte tot atât de bombată ca a lui Socrate, un cap tot atât de masiv ca al lui Socrate. Totuşi eu aş introduce în text şi o mîrturie de alt gen. Cîntătorul să mi-o considere drept digresivă lirică.

În 1907 la Congresul celei de-a doua Internaţionale la Stuttgart Rosa Luxemburg i-a spus Clarei Tetchin:

— Uită-te bine la omul acesta! E Lenin. Priveşte ce craniu are, încăpăţînat şi voluntar. Un adevărat craniu de ţăran rus cu unele linii puţin mongoloide. Craniul acesta are intenţia să spargă ziduri. Poate că are să-şi spargă cu acest prilej şi Lenin capul, dar de cedat n-are să cedeze niciodată.

Mă mulţumesc cu acest citat din cartea Clarei Tetchin.

Scotîndu-şi şapca, Lenin se scărpină în ceafă. Kurov şi-a adus aminte: tot aşa, de mult, zere ani să fi fost de atunci, la Paris, cînd el Kurov venise la „Ilici”, (aşa îi se spunea în emigraţie lui Lenin şi Krupskai

într-o denumire îmbrăţişîndu-i pe amîndoi). Vladimir Ilici îşi dusesse mina la ceafă şi-şi scărpinase puţinule fire de păr ce-i mai rămăseseră.

În vremea aceea Alexei Platonovici — cunoscut în ilegalitate sub numele de Vano — era student la Institutul Politehnic din Liege. Urmărit de Ohranca*) ţaristă la Baku, pe punctul de-a fi nimerit într-o capcană a poliţiei, în urma unei ihotăriri a Comitetului bolşevic, părăsise oraşul petrolului şi după oarecare timp de sedere la moşia tatălui său, colonel în retragere, obţinuse paşaport pentru străinătate şi plecase pe melcaguri îndepărtate. La Liege reuşise să treacă la examene şi devenise student în anul I cu drepturi depline la secţia fizico-matematică. În felul acesta în sfîrşit putea să se ocupe de matematică, la care era tare încă din copilărie şi de alte discipline apropiate ei, care de asemenea îl atrăgeau. Tatăl îi asigură întreţinerea.

Şi totuşi Alexei suferea de nostalgie, îi era dor de Rusia, dor de munca revoluţionară,

Era o zi senină de toamnă. O stradă molcomă şi apropierea unui parc. O casă cu cîţei etaje de culoare închisă, cu numeroase balconaşe...

Kurov urcă la etajul trei (după sistemul francez etajul doi). În uşa îl întâmpină o femeie cu ochii cenuşii, de vîrstă mijlocie. Părul castaniu deschis, pieptănat simplu, cu un coc în spate nu era lins; în razele de soare ce cădeau pieziş se vedeau clişiva cîrlionţi pe care pieptul nu-i putea domoli. Fruntea era mare, înaltă, cu timpulele puţin tesite. Purta o rochie de culoare închisă, fără decolteu, foarte simplă. Dar înfăţişarea ei nu avea acea ceva rece, propriu unei femei revoluţionare, pe care îi vine să le defineşti ca „bărbaţi în fustă”. Trăsăturile mari ale feţei, parcă sculptate, exprimă stăpînire de sine, dăruită din naşcare dar şi dezvoltată de scoala vieţii, de regulile de fier ale conspiraţiei. O anumită reţinere se simte şi în zîmbetul plăcut al Nadejdei Konstantinovna.

Atenţia o privea atentă spre tîrziu mular, care purta o pălărie de pai şi o cămaşă

După o clipă de tăcere, — aşa-i e firea — continuă.

— Şi dumneata pleci?

— Da, n-am prins aici rădăcini, sau mai bine zis nu că n-aş fi prins rădăcini... Kurov caută jonat expresia cea mai potrivită... Să vedeţi cum devine cazul, totul e-n ordine, m-am aranjat, învâd, dar inima nu mă lasă.

— De ce?

— De ce? Tatăl meu care era comandantul unui batalion în Caucaz, avea obiceiul să-i spună aghiotantului său: „Toate bune, dragul meu, dar treabă nu faci”.

Nadejda Konstantinovna ride:

— Bine zis. Şi repetă cuvintele lui Kurov-senior: „Toate bune dragul meu, dar treabă nu faci”. Să-i spuşi şi lui Ilici, o să-i placă.

Nadejda Konstantinovna îşi ţine minile subţiri aşezate liniştit pe stola rochiei. Din cînd în cînd cu mina dreaptă dă la o parte o suviţă de păr rebelă. Şi apoi minile revin la aceeaşi poziţie de nemiscare. Iar glasul răsună domol:

— Cînd ajungi în Rusia unde ai intenţia să te duci mai întîi? Unde ai de gînd să te stabileşti?

— Deocamdată la Petersburg. Am acolo un frate. În Caucaz nu pot să apar.

— Şi cu studiile ce faci?

— Deocamdată nu m-am gîndit.

— Şi cu pe vremea mea am renunţat la studiul universitar. Ei, o să vezi cum o să fie împrejurările.

Îi mai pune câteva întrebări, apoi îi propune:

— Dacă n-ai nimic împotriva, hai să ne apucăm de „trebuşoară”.

Expresie diminutiv-mingîitoare „trebuşoară”! Kurov enumeră diferite adrese din Baku şi Georgia ale celor ce au adrese legale şi sint legaţi de cercurile revoluţionare. Şi oamenii aceştia vor primi acum plicurile, care conţin ziarul bolşevic, tipărit pe foită de tütün. În ciuda „ohranca”, o parte din aceste plicuri ajung totuşi la destinaţie. Kurov numeşte cei pe care-i cunoaşte, căci îşi dă seama cît e de preţios aici fiecare firicel care duce spre Rusia. Într-adevăr reacţiunea, diferitele măsuri întreprinse împotriva partidului l-au slăbit. Dar n-are a face, noi ne vom îndeplini datoria nu vom ceda poziţiile, vom aştepta, şi dacă ne mai e sortit să mai trăim poate vom mai apuca un nou val revoluţionar.

Kurov primeşte însărcinări. I se dau adrese. Arc să transporte câteva cărţi absolut inofensive dar în legătură cu a fost introdus ziarul. Arc să aibă şi un geamantan cu fund dublu, unde s-au introdus materiale propagandistice.

Se aude uşa de la intrare trîntindu-se.

— E Ilici, spune Krupskaja. După cum vezi n-a întîrziat.

În odaie intră Vladimir Ilici. Chipul şi cheila, cuprinzînd aproape toată suprafaţa capului, sint bronzate. În acest an, la sfîrşitul verii, Lenin împreună cu Nadejda Konstantinovna şi cu mama ei au reuşit să plece pentru o lună din Paris şi să locuiască într-un sat, unde să se odihnească de încontinuu încercări, de războiul acesta dus şi în dreapta şi în stînga, război în care ele îşi consumă şi inteligenţa şi pasiunea, după propria lui măturisire, o pasiune fără margini. Odihnindu-se Lenin se trata prin a nu face nimic şi a nu vedea pe nimeni. Hotărînd să-şi pună

la punct nervii zdruncinaţi, ocupîndu-se de acest lucru serios aşa cum făcea totul, Vladimir Ilici îşi impunea să nu se atîngă de ziare, deşi în orice cafeana, oricît de mică, clo îi atrăgeau privirea, răspîndite pe mîşute sau aşezate pe o tejgheta separată. Plimbările îndelungi, pe jos sau cu bicicleta, ino-tul, i-au întărit sistemul nervos, i-au redat sănătatea, l-au făcut din nou neobosit. Revînd la Paris se aruncă iarăşi în luptă, păs-trînd buna dispoziţie şi spiritul limpede. Asa l-a văzut pentru prima oară Kurov, Lenin se întorsese de la bibliotecă. Pe vremea aceea nu purta barbă. Barbă lui bine rasă, strălucitoare, ar fi putut părea greoaie dacă n-ar fi fost contrabalansată de contururile puternice ale frunţii. Mustăţile roscăte puţin lăsată în jos ar în desenul ei ceva oriental. Ochiul căprui, mici, sint limpezi. Cîteşi în ei o minte ageră, pătrunzătoare, puţin şireală şi totodată mulţumirea unui om care a lucrat bine.

Deabia mai tîrziu a observat Kurov că Lenin purta o haină curată, ordonată, deşi din stofă ieftină, vesta era încheiată la toţi nasturii, gulerul era alb, iar cravata de culoare închisă, bine legată.

Vladimir Ilici scund, lat în umeri examină şi el câteva clipe vizitatorul, care se ridicase de pe taburet.

— Aşadar din Baku? întrebă Lenin fără nici un fel de intrare în subiect.

Îi întinde mina mare, parcă prea mare faţă de statură. Stringîndu-i-o, Kurov îşi dădu seama că este mina unui sportiv. O strînsă puternic. Deşte răspuns şi Lenin accentua stringerea. Kurov nu cedă în această întrecere neaşteptată care se desfăşura fără cuvinte. Strînsura deveni mai tare. Dar mina lui Lenin nu se lăsă mai prejos.

— Remiză, rise Vladimir Ilici.

Pe chipul lui mobil apar o rază de simpatie.

— În regulă, răspunde Kurov. Nici remiza nu e rău.

— Joci şah?

— Cum să vă spun... aşa şi aşa...

— Hm, hm...

Lenin aruncă o privire iute spre pachetele cu ziare şi spre masa pe care se îngrămădesc plicurile. Aceeasi mulţumire i se citeşte în privire.

— Tare aşi mai juca o partidă, mărturiseste el. Dar să lăsăm pentru altădată. Avem vîntul în faţă.

Pentru prima oară Kurov îşi dă seama că Ilici grăsoază. Smetul „m” nu-l pronunţă clar. Lenin scoate din buzunarul vestei ceasul şi-l priveşte. Intervine Nadejda Konstantinovna.

— Este o aluzie care nu se referă la dumneata tovarăşe Vano. Aluzia e alta: „gospodino cum stai cu masa?” Imi pare rău, Voledea, dar a trebuit să te trădez spuse ea şi se ridică zîmbind în picioare. Haideţi, masa e gata.

Nadejda Konstantinovna turnă în farfurii supă de zarzavat. Vladimir Ilici îşi prinse servetul de guler şi se adresă lui Kurov, care pusesse mina oarecum jenat pe lingură.

— La noi nu se umblă cu ceremonii. Te rog să nu rămîi în urmă.

Şi înghiţi una după alta câteva linguri de supă. Dar uitînd de intenţia de a da un exemplu bun musafirului relă discuţia.

— Aşadar vii din Baku? Ce muncă ai făcut acolo?

— Eu, Vladimir Ilici, de fapt, am plecat de mult de acolo, de peste un an.

— N-are a face. Urma e încă proaspătă.

— Dar acum mă gîndesc la altceva. Plec înapoi în Rusia.

— Ştiu... Dar mi se pare că ai studiat aici?

— Da. La Institutul Politehnic din Liege.

— Cum de n-ai căzut la examenul de admitere? Te-ai pregătit mult timp?

— Nu, nu prea. Matematica şi fizica sint încă din şcoală obiectele mele preferate. Şi, să vedeţi, s-a dovedit că am o bază serioasă...

— Aşa... — În clipa aceasta Ilici se întoarse brusc spre Kurov — Merită oare să laşi studiile? În cîrînd o să avem nevoie foarte mare de ingineri.

— Dar eu sint la Facultatea de Matematică. Matematician pur.

— Nici asta nu e rău. Matematicienii vor fi foarte necesari partidului, după ce vom cuceri puterea. Specialişti în politică avem destul. Mai ales printre intelectuali. Şi apoi această meserie îşi va pierde actualitatea după victoria revoluţiei. Altfelva sint bolşevicii — matematicieni. De unde să-i scoatem?

Privînd tînt pe Kurov aşteaptă răspunsul. Pupila din dreapta e mică, pătrunzătoare, cealaltă parcă mai mare.

— În politică ne cunoaştem drumul continuă el. Hotărîrea nu ne lipseşte, aşa cum se cuvine unor jacobini proletari. După răcoala o să întrebăm: tu de partea cui eşti? A Revoluţiei? Sau eşti împotriva Revoluţiei? Dacă eşti împotriva n-o să umblăm cu mînuşi! Dacă eşti pentru, vino şi lucrează cu noi!

Nadejda Konstantinovna rosti sceptică:

— Dar nu cumva în felul acesta ai să-i omori pe toţi cei care sint mai buni, mai puri din punct de vedere moral, cei care vor avea curajul să-şi exprime deschis părerea?

În românele de
TATIANA NICOLESCU

(Continuare în pag. 7)

LUCEAFĂRUL

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor şef: Ştefan Bănuşescu
Redactori şefi adjuncţi:
Cezar Baltag, Fanuş Neagu,
Nichita Stănescu
Secretar general de redacţie:
Constantin Toiu

REDACŢIA:

Bucureşti, Bd. Ana Ipătescu 15
Telefon: 11 51 54; 12 16 10

ADMINISTRAŢIA:

Şoseaua Kiseleff 40, tel. 18.33.99

ABONAMENTELE:

3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei

Tiparul executat la

COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCINTEII”

Prezentarea grafică: Mircea Popescu

Paginator: Nicolae Ion.